

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Ekonomika malé farmy

Zdeněk Pech

© 2021 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zdeněk Pech

Ekonomika a management
Provoz a ekonomika

Název práce

Ekonomika malé farmy

Název anglicky

Economy of a small farm

Cíle práce

Cíl práce:

Hlavním cílem je zhodnocení ekonomické situace farmy, posouzení vlivu dotací a případná optimalizace provozu zemědělského podniku.

1. Charakteristika farmy
2. Zhodnocení finanční situace (finanční analýza)
3. Vlivy dotací
4. Návrh optimalizace

Metodika

V teoretické části budou nejprve vymezeny základní pojmy a následně bude provedena rešeršní analýza. V části praktické bude realizována charakteristika dané farmy a vyhodnocení ekonomické situace podniku. V závěru práce budou shrnuty dosažené výsledky a bude proveden vlastní optimalizační návrh pro podnik.

Metody:

- finanční analýza
- kalkulace nákladů

Doporučený rozsah práce

50 stran

Klíčová slova

farma, zemědělství, finanční analýza, ekonomika podniku

Doporučené zdroje informací

Dluhošová, Dana. Finanční řízení a rozhodování podniku. 1. Praha : EKOPRESS, s. r. o., 2006. ISBN 80-86119-58-0.

Landa, Martin. Finanční plánování a likvidita. Brno : Computer Press, a.s., 2007. ISBN 978-80-251-1492-6.

Poláčková, Jana. Metodika kalkulací nákladů a výnosů v zemědělství. Praha : ÚZEI, 2010. str. 73. ISBN 978-80-86671-75-8.

Růčková, Petra. Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi. 5. Praha : GRADA Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5534-2.

Sedláček, Jaroslav. Finanční analýza podniku. 2. Brno: Computer Press, a. s., 2011. ISBN 978-80-251-3386-6.

Synek, Miloslav a Kislíngerová, Eva. Podniková ekonomika. 6. Praha : C. H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-274-8.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Michal Malý, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 16. 3. 2021

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 16. 3. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 16. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Ekonomika malé farmy" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. března 2021

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Michalovi Malému, Ph.D. za cenné rady a připomínky při vedení mé bakalářské práce. Také děkuji podniku Statek Král s. r. o. za poskytnutí informací k sestavení finanční analýzy.

Ekonomika malé farmy

Abstrakt

Závěrečná práce se zabývá zhodnocením ekonomické situace podniku Statek Král s. r. o. mezi lety 2013 až 2018. Tato bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části je popsána metodika výpočtů ukazatelů finanční analýzy a kalkulace nákladů. V literární rešerši je charakterizováno odvětví zemědělství, podmínky pro podnikání v tomto oboru a jako poslední bod je popsána dotační politika. V praktické části je popsán vybraný podnik, vypočtení poměrových ukazatelů a zhodnocení vlivů dotací na fungování podniku. Na základě zjištěných výsledků jsou navržena optimalizační opatření. Nejzásadnějším návrhem na optimalizaci bylo pozměnění osevního postupu, do kterého byl zařazen mák setý, který by měl výrazně zvýšit zisk podniku. V závěru bakalářské práce jsou shrnuty veškeré zjištěné výsledky.

Klíčová slova: farma, zemědělství, ekonomika podniku, finanční analýza, poměrové ukazatele, dotační politika, rentabilita, likvidita, optimalizace

Economy of a small farm

Abstract

The final thesis deals with the assessment of the economic situation of The Farm Král s.r.o. between 2013 and 2018. This bachelor's thesis is divided into theoretical and practical parts. The theoretical part describes the methodology for calculating financial analysis and costing indicators. The literary survey describes the agricultural sector, the conditions for doing business in this field, and the last point describes the subsidy policy. The practical part describes the selected farm, calculating the ratio indicators and assessing the effects of subsidies on the functioning of the farm. Based on the results obtained, optimisation measures are proposed. The most important proposal for optimisation was to amend the sowing procedure, which included sowing opium poppy, which should significantly increase the company's profits. At the end of the bachelor's thesis, all the findings are summarized.

Keywords: farm, agriculture, economy of a farm, financial analysis, ratio indicators, subsidy policy, profitability, liquidity, optimization

Obsah

1 Úvod	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Finanční analýza.....	13
2.1.1 Zdroje informací pro finanční analýzu	13
2.2 Analýza poměrových ukazatelů	14
2.2.1 Ukazatele výnosnosti (rentability).....	14
2.2.1.1 Rentabilita vlastního kapitálu (ROE)	15
2.2.1.2 Rentabilita vloženého kapitálu (ROA)	15
2.2.1.3 Rentabilita tržeb (ROS)	16
2.2.1.4 Rentabilita ostatních vstupů (ROC).....	16
2.2.2 Ukazatele platební schopnosti (likvidity)	17
2.2.2.1 Běžná likvidita (likvidita 3. stupně)	17
2.2.2.2 Pohotová likvidita (likvidita 2.stupně)	18
2.2.2.3 Okamžitá likvidita (likvidita 1. stupně).....	18
2.2.3 Ukazatele aktivity	18
2.2.3.1 Obrat aktiv	18
2.2.3.2 Doba splatnosti pohledávek.....	19
2.2.3.3 Doba splatnosti závazků	19
2.2.3.4 Obrat zásob	20
2.2.4 Zadluženost	20
2.2.4.1 Celková zadluženost.....	20
2.2.4.2 Míra zadluženosti	21
2.2.4.3 Úrokové krytí.....	21
2.2.5 Kalkulace nákladů.....	22
2.2.5.1 Obecný kalkulační vzorec úplných vlastních nákladů v zemědělské výrobě: 23	
2.2.5.2 Metody kalkulace:	23
2.2.5.3 Význam kalkulace	24
3 Teoretická východiska	26
3.1 Zemědělství v ČR.....	26
3.1.1 Vývoj po roce 1990.....	27
3.1.2 Charakteristika zemědělství v České Republice.....	27
3.1.3 Rostlinná výroba	28

3.1.4	Živočišná výroba.....	30
3.2	Podnikání v zemědělství	32
3.3	Dotace v zemědělství	33
3.3.1	Státní zemědělský intervenční fond.....	34
3.3.2	Povinné platby	34
3.3.3	Dobrovolné platby	37
4	Vlastní práce.....	40
4.1	Charakteristika farmy.....	40
4.2	Analýza poměrových ukazatelů	40
4.2.1	Rentabilita.....	40
4.3	Ukazatele likvidity	44
4.4	Ukazatele aktivity.....	45
4.5	Ukazatele stability a zadluženosti	47
5	Shrnutí výsledků a návrh optimalizace.....	49
5.1	Optimalizační návrh	50
5.1.1	Mák setý.....	50
6	Závěr.....	52
7	Seznam použitých zdrojů	54
8	Přílohy	56

Seznam obrázků

Obrázek 1	Vymezení ANC	37
-----------	--------------------	----

Seznam tabulek

Tabulka 1	Plocha a výnosy rostlinné výroby.....	30
Tabulka 2	Sazby PVP	38
Tabulka 3	Sazby VCS.....	39
Tabulka 4	Rentabilita bez vlivu dotací (%)í	40
Tabulka 5	Rentabilita s dotacemi (%).....	41
Tabulka 6	Přijaté dotace (tis. Kč)	43
Tabulka 7	Likvidity (%)	44
Tabulka 8	Ukazatele aktivity	45
Tabulka 9	Ukazatele zadluženosti	47
Tabulka 10	Předběžná kalkulace nákladů máku.....	51
Tabulka 11	Výchozí tabulka pro výpočet jednotlivých ukazatelů (tis. Kč).....	56

Seznam Grafů

Graf 1 Vývoj osevních ploch od roku 1989.....	27
Graf 2 Vývoj stavu hospodářských zvířat.....	32
Graf 3 Rentabilita s dotacemi	42
Graf 4 Rentabilita bez vlivu dotací	43
Graf 5 Ukazatele likvidity.....	45
Graf 6 Doba obratu	46
Graf 7 Rychlost obratu.....	47

Seznam použitých zkratk

CK – Celkový kapitál

ČSÚ – Český statistický úřad

EAT – Earnings after taxes (= Čistý zisk)

MZE – Ministerstvo zemědělství

ROA – Return on Assets (= Rentabilita aktiv)

ROC – Return on Costs (= Rentabilita nákladů)

ROE – Return on Equity (= Rentabilita vlastního kapitálu)

ROS – Return on Sales (= Rentabilita tržeb)

SAPS - Single Area Payment Scheme (= Jednotná platba na plochu)

SZIF - Státní zemědělský intervenční fond

LPIS – Land parcel identification system (= Veřejný registr půdy)

1 Úvod

Zemědělství jako primární sektor byl s růstem sektoru sekundárního a terciálního postupně utlumován spolu se snižujícím se podílem na hrubém domácím produktu a klesajícím počtem zaměstnaných v zemědělství. Primární sektor však stále patří k nejvýznamnějším odvětvím státu s hlavním zdrojem potravin a zachováním kulturní krajiny s ekologickým přístupem k životnímu prostředí.

Tématem bakalářské práce je ekonomika malé farmy. Téma bylo vybráno na základě skutečnosti, že v mém blízkém okolí se nachází malá farma zaměřena na rostlinou výrobu, které potřebuje reálný obraz výsledků ekonomických ukazatelů, které by napomohli jejímu budoucímu rozvoji. Práce bude mít sloužit jako nastínění finanční situace farmy, a měla by přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti a efektivnosti podniku. Farma se nachází v obci Doksany, leží tedy v Ústeckém kraji. Jako hlavní plodiny se zde pěstují obiloviny a olejnin. V současné době jsou trendem v zemědělství hlavně technické a energetické plodiny.

Studijní obor provoz a ekonomika má se zvoleným tématem závěrečné práce mnoho společného. Především část zaměřena na ekonomiku, kdy poznatky čerpáme především z předmětu jako ekonomika agrárního sektoru, obecná ekonomie, účetnictví, a také zemědělské systémy. Získané poznatky by mohli být důležité při rozhodování o dalším vývoji podniku, či případných investic. Důvodem zpracování je tedy zjištění skutečného zdraví podniku a jeho následná optimalizace. K posouzení finančního zdraví, efektivity a výkonnosti vybrané farmy budou aplikovány metody finanční analýzy, kalkulace nákladů a hodnocení investic. Finanční analýza, která se stala jedním z nejdůležitějších nástrojů pro zhodnocení ekonomické situace podniku, nabízí celou řadu ukazatelů. Zároveň také představuje systematický rozbor získaných dat, která jsou obsažena především v účetních výkazech. Finanční zdraví zemědělských podniků dnes významně ovlivňují finanční prostředky plynoucí z dotačních titulů české i evropské politiky. Dotace tvoří značnou část podnikových příjmů, které jsou nezbytné pro pokrytí všech jejich výdajů. Ve většině případů jsou zemědělské podniky na poskytovaných dotacích závislé.

Předpokládaný výsledek závěrečné práce by měl ukázat, jak se hospodaření na farmě v Doksanech vyplatí nejen po stránce finanční a ekonomické, ale i po stránce zachování kvality půdy a udržení tradičního způsobu zemědělství.

2 Cíl práce a metodika

Hlavním cílem je zhodnocení ekonomické situace farmy, posouzení vlivu dotací a případná optimalizace provozu zemědělského podniku.

Výše uvedený hlavní cíl je naplněn pomocí dílčích cílů

1. Charakteristika farmy
2. Rozbor finanční situace (finanční analýza)
3. Vyhodnocení dotačních vlivů
4. Návrh optimalizace

Prvním dílčím cílem je charakteristika vybrané farmy. Farma sídlí v Doksanech a vlastní okolo 1500 Ha, které se rozkládají v Litoměřickém okrese. Druhým dílčím cílem je analýza ekonomické situace farmy, k popisu použijeme ukazatele finanční analýzy, kalkulace nákladů. Hodnoty jsme získali z rozvah podniku za poslední roky, dostupné na justici. Dále se zaměříme na vyhodnocení dotačních vlivů, jelikož z hlediska dlouhodobého plánování jsou velmi důležité. V posledním dílčím bodu použijeme zjištěné informace k návrhu provozní optimalizace a maximálnímu zlepšení efektivity a konkurenceschopnosti. A na další důležité faktory jakož jsou čas, náklady a kvalita výrobků.

Závěrečná práce je rozdělena na dvě části:

Teoretická část se zabývá literárním přehledem, kde si popíšeme historii zemědělství, rostlinou a živočišnou výrobu, zjistíme podmínky pro poskytnutí dotací v zemědělství. Vymezíme veškeré pojmy, metody a zdroje informací potřebné pro sestavení finančního hodnocení daného podniku.

Ve vlastní práci se věnuje popisu farmy, následovně jsou vypracovány vstupní údaje příjmů a výdajů pomocí ukazatelů finanční analýzy, při které si spočítáme likviditu a rentabilitu a zaměříme se na vliv dotací na hospodářský výsledek podniku. Poté navrhne možné zlepšení a optimalizaci podniku.

Smyslem práce je rozbor hospodaření malé farmy s následnou ekonomickou optimalizací. V rámci dosažení nastavených cílů budou využity zejména následující metody:

- finanční analýza
- analýza poměrových ukazatelů

2.1 Finanční analýza

„Hlavním úkolem finanční analýzy je poskytovat informace o finančním zdraví podniku.“ (Synek, 2011)

Cílem finanční analýzy podniku je celkové zhodnocení vlivu vnitřního a vnějšího prostředí. Pro řízení firmy jsou základním kritériem ekonomických rozhodnutí jednoznačně výsledky finanční analýzy. (Růčková, 2015)

Pomocí zjištěných informací finanční analýzy zhodnotíme celkovou ekonomickou situaci podniku. Finanční analýza je nástrojem, jež umožňuje nejen odhadovat působení ekonomických i neekonomických faktorů, ale také posoudit jejich budoucí vývoj a při rozhodování výběr nejvhodnější varianty. (Sedláček, 2011)

Finanční analýza není jediné použití známých postupů, ale spíše pomocným nástrojem, který nám umožňuje vidět podnik jinak a zaznamenat důležité souvislosti. Vybrané ukazatele finanční analýzy by měly být především ty, které jsou pro podnik podstatné. (Kyslingerová, 2008)

2.1.1 Zdroje informací pro finanční analýzu

Finanční analýza vychází z různých informačních zdrojů. Obecně je však podle (Růčková) můžeme rozdělit na:

1. Interní informace

Interní informace se týkají přímo analyzovaného podniku. Veřejně dostupné interní informace jsou finanční výkazy. Soubor finančních výkazů tvoří rozvaha, výkaz zisku a ztráty, přehled o peněžních tocích (výkaz cash flow) a přehled o změnách vlastního kapitálu. Pro potřeby podniku a jeho řízení slouží také výkazy manažerského (vnitropodnikového) účetnictví.

2. Externí informace

Externí informace pocházejí z prostředí vnějšího a souvisí tedy nejenom s podnikem jako takovým, ale zahrnují informace týkající se zahraničního i tuzemského prostředí. Externí informace jsou především informace vyplývající z mezinárodních analýz, analýz z

národního hospodářství, informace z oficiálních statistik či burzovní informace z odborného tisku. Zároveň se do externích informací zahrnují také informace postavení na trhu, opatření vlády, kvalita managementu, atd.

K vlastnostem ukazatelů finanční analýzy patří zejména:

- - srozumitelnost,
- - jednoznačnost,
- - přesnost,
- - významnost. (Kraftová, 2002)

2.2 Analýza poměrových ukazatelů

Tato analýza se označuje za nejvíce rozšířenou metodu finanční analýzy. Umožňuje snadno a nenákladně zjistit stav o finanční charakteristice podniku. Aby se dala analýza provést, musí se použít vybraná soustava ukazatelů, která vypovídá o finanční situaci podniku a jeho vývoji. Tato data jsou obsažena v účetních výkazech, v případě farmy této farmy v poskytnuté rozvaze. Ukazatele se z praktického hlediska člení do těchto skupin: rentabilita (výnosnost), aktivita, likvidita (platební schopnost), finanční stabilita a zadluženost (Knápková, a další, 2013).

2.2.1 Ukazatele výnosnosti (rentability)

„Rentabilita, resp. výnosnost kapitálu je měřítkem schopnosti podniku vytvářet nové efekty, dosahovat zisku použitím investovaného kapitálu“. Ukazatele rentability dávají do poměru výsledek efektu, který byl dosažen provozováním podnikatelské činnosti, a zvolenou srovnávací základnu, jež mohou být aktiva, tržby, vlastní kapitál aj. Čím vyššího výsledku tohoto poměru podnik dosáhne, tím lépe hospodaří se svými zdroji, resp. majetkem a kapitálem. Ziskovost je důležitým ukazatelem pro investory (Scholleová, 2012).

Výnosnost neboli rentabilita je schopnost podniku dosahovat zisk a zhodnocovat tím vložený kapitál. Určení rentability lze provést několika základními ukazateli (Kislingerová, a další, 2005).

2.2.1.1 Rentabilita vlastního kapitálu (ROE)

Rentabilita vlastního kapitálu vyjadřuje efektivnost reprodukce kapitálu vloženého vlastníky. Sleduje, kolik čistého zisku připadá na jednu korunu investovanou vlastníky společnosti“ (Scholleová, 2012).

Tento ukazatel rentability návratnosti kapitálu slouží vlastníkům (akcionářům, společníkům, investorům) ke zjištění, zda jejich vložený kapitál přináší dostatečný výnos. Velikost tohoto ukazatele by měla být větší než ziskovost celkových aktiv na bázi zisku před zdaněním. Také by měla být vyšší, než by bylo možné získat investicí bez rizika. Vlastníci očekávají větší výnos, než kdyby kapitál vložili do banky nebo investovali do jiné investice (Sedláček, 2011).

$$ROE = \frac{Z}{VK} \tag{2.1}$$

Z. Zisk

VK. Vlastní kapitál

2.2.1.2 Rentabilita vloženého kapitálu (ROA)

„ROA je klíčovým měřítkem rentability. Poměřuje zisk podniku s celkovými vloženými prostředky bez ohledu na to, zda byl financován z vlastního, nebo cizího kapitálu“ (Scholleová, 2012).

$$ROA = \frac{Z}{A} \tag{2.2}$$

Z. Zisk před zdaněním

A. Aktiva

Obměnou ukazatele rentability je tzv. **produkční síla provozní činnosti**, která vypovídá o intenzitě vloženého kapitálu v hlavním oboru činnosti. Tento ukazatel lze porovnat s hodnotami ROE a ROA, kde je možné zjistit podíl jednotlivých oblastí na celkovém výsledku a celkové rentabilitě (Kubíčková, Kotěšovcová, 2006).

$$\text{Produkční síla provozní činnosti} = \frac{\text{Hospodářský výsledek z provozní činnosti}}{\text{celková aktiva}}$$

(2.3)

2.2.1.3 Rentabilita tržeb (ROS)

Dle Scholleové (2012) rentabilita tržeb ukazuje: „kolik korun zisku podnik utvoří z jedné koruny tržeb“. Pokud tento ukazatel vykazuje špatné hodnoty, dá se předpokládat špatný vývoj i v ostatních ukazatelích.

$$ROS = \frac{Z}{T}$$

(2.4)

Z. Zisk

T. Tržby

2.2.1.4 Rentabilita ostatních vstupů (ROC)

Dle potřeby finanční analýzy lze dosažený zisk poměřovat s jinými veličinami, kterými mohou být např. vynaložené prostředky (náklady), objem mezd, apod. Výsledek pak značí míru využití daného vstupu pro dosažení výstupu. Mezi nejčastější používanou rentabilitu ostatních vstupů je rentabilita nákladů (Kubíčková, Kotěšovcová, 2006).

$$ROC = \frac{Z}{N}$$

(2.5)

Z. Zisk

N. Náklady

V souvislosti s rentabilitou nákladů se zjišťuje **ukazatel nákladovosti tržeb**, který vyjadřuje podíl nákladů na celkových tržbách. „*Obecně platí zásada, že čím nižší je hodnota tohoto ukazatele, tím lepší jsou výsledky hospodaření podniku (na korunu dosažených tržeb vynaložil méně prostředků)*“ (Kubíčková, Kotěšovcová, 2006).

$$\text{Nákladovost tržeb} = \frac{N}{T} \quad (2.6)$$

N. Náklady
T. Tržby

2.2.2 Ukazatelé platební schopnosti (likvidity)

Likvidita podniku je schopnost podniku platit své finanční závazky. Likviditou složky majetku je myšleno, jak rychle a s jakou ztrátou, se určitá složka majetku přemění na finanční hotovost. Nízká likvidita může být důvodem platební neschopnosti, která může vést až k bankrotu (Spencer, Stradling, 1998).

Tento ukazatel dává do poměru to, čím je možno platit (čítatel) a to, co je nutno zaplatit (jmenovatel). Podle toho, jak přesné měření požadujeme, dosazujeme do čitatele majetkové složky s různou dobou likvidnosti, tj. přeměnitelnosti na peníze (Knápková a spol.,2013).

$$\text{poměrový ukazatel likvidity} = \frac{\text{čím je možno zaplatit}}{\text{co nutno platit}} \quad (2.7)$$

2.2.2.1 Běžná likvidita (likvidita 3. stupně)

Ukazuje, kolikrát je hodnota oběžných aktiv větší než krátkodobé závazky. Tento ukazatel vypovídá o uspokojení věřitelů, pokud by podnik prodal veškerá krátkodobá aktiva k zaplacení svých krátkodobých závazků. Čím vyšší hodnoty dosahuje tento ukazatel, tím nižší je riziko platební neschopnosti. Standartní hodnota tohoto stupně likvidity se pohybuje okolo 250 % (Černohorský & Teplý, 2011).

$$\text{běžná likvidita (3.st)} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (2.8)$$

2.2.2.2 Pohotová likvidita (likvidita 2.stupně)

Doporučené hodnoty likvidity 2. stupně jsou 1 – 1,5. Pohotová likvidita je zpřísněním likvidity běžné. Zásoby obsažené v čitateli jsou nejhůře zpeněžitelným aktivem. Významné je zkoumat vývoj tohoto ukazatele v čase (Scholleová, 2012).

$$\text{pohotová likvidita (2.st)} = \frac{\text{oběžná aktiva} - \text{zásoby}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (2.9)$$

2.2.2.3 Okamžitá likvidita (likvidita 1. stupně)

Jedná se o ukazatel, který porovnává nejlíkvinnější část aktiv - přímo peněžní prostředky na účtech u bank a peníze v hotovosti. Doporučená hodnota je vyšší než 20 % (Černohorský & Teplý, 2011).

$$\text{okamžitá likvidita (1.st)} = \frac{\text{finanční majetek}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (2.10)$$

2.2.3 Ukazatele aktivity

Aktivitou vyjadřuje schopnost podniku využít jednotlivé majetkové části k hospodářským aktivitám. Ukazuje nedostatky či přebytečné množství a poukazuje na možné podnikatelské příležitosti, které by se daly v budoucnu realizovat (Scholleová, 2012).

Zjišťuje, jak efektivně podnik nakládá se svými aktivy. Má-li jich více, než je potřebné, vznikají zbytečné náklady a tím se snižuje i zisk. Má-li jich nedostatek, pak si nemůže dovolit mnoho potenciálně výhodných podnikatelských příležitostí a přichází o výnosy, které by mohli navýšit zisk podniku (Sedláček, 2011).

2.2.3.1 Obrat aktiv

Minimální doporučená hodnota obratu aktiv je 1. Je dáno, že čím vyšší hodnotu vykazuje, tím lépe pro podnik. Její výši však ovlivňuje vázanost k příslušnému odvětví. Nízká hodnota může znamenat nerovnoměrné majetkové rozložení nebo neefektivní využití zdrojů (Knápková a spol., 2013).

$$\text{Obrat aktiv} = \frac{T}{A} \quad (2.11)$$

T. Tržby
A. Aktiva

2.2.3.2 Doba splatnosti pohledávek

„Tento ukazatel vyjadřuje období od okamžiku prodeje na obchodní úvěr, po které musí podnik v průměru čekat, než obdrží platby od svých odběratelů.“ Čím delší je doba splatnosti pohledávek, tím větší je potřeba úvěru a vyšší náklady (Knápková a spol., 2013).

$$\text{Doba splatnosti pohl.} = \frac{\text{Pohl.}}{T} \times 360 \quad (2.12)$$

T. Tržby
Pohl. Pohledávky

2.2.3.3 Doba splatnosti závazků

Ukazatel udává počet dnů, po které firma od svých dodavatelů využívá bezplatný obchodní úvěr.“ Pro potřeby analýzy je dobré porovnat dobu splatnosti pohledávek a závazků z obchodní činnosti (Scholleová, 2012).

$$\text{Doba splatnosti záv.} = \frac{\text{Kr. záv.}}{T} \times 360 \quad (2.13)$$

T. Tržby
Kr. záv. Krátkodobé závazky

2.2.3.4 Obrat zásob

„Vypočtená hodnota udává, kolikrát za rok se přemění zásoby v ostatní formy oběžného majetku až po prodej hotových výrobků a opětovný nákup zásob (Scholleová, 2012).

$$\text{Obrat zásob} = \frac{T}{Z} \quad (2.14)$$

T. Tržby

Z. Zásoby

2.2.4 Zadluženost

Ukazatelé zadluženosti hodnotí finanční strukturu podniku, zejména poměr cizích a vlastních zdrojů, strukturu vlastního kapitálu, či strukturu cizího kapitálu (Černohorský & Teplý, 2011).

Pojem „zadluženost“ říká, že podnikatelský subjekt využívá cizí zdroje, tedy dluhy, k pokrytí aktiv ve své podnikatelské činnosti. V reálné ekonomice není možné, aby podnik financoval veškerá svá aktiva pouze z vlastních zdrojů či jen z cizího kapitálu. Při použití výhradně jen vlastního kapitálu často dochází k snížení výnosnosti vynaložených prostředků. V opačném případě je zákonem nepřipustné financovat podnik pouze z cizích zdrojů. Musí existovat určitá výše vlastního kapitálu, aby se věřitelé rozhodli poskytnout zdroje. Význam této analýzy spočívá v hledání optimálního vztahu mezi vlastním a cizím kapitálem – optimální rozložení kapitálové struktury (Růčková, 2011).

2.2.4.1 Celková zadluženost

Dle Růčkové (2011) je základním ukazatelem, sloužícím k vyjádření celkové zadluženosti, poměr cizích zdrojů a celkových aktiv. Obecně je dáno: „čím vyšší je hodnota tohoto ukazatele, tím vyšší je riziko věřitelů.“ Velmi důležité je při výpočtu brát v úvahu také celkovou výnosnost a strukturu celkového kapitálu. Věřitelé dávají přednost nižším hodnotám toho ukazatele, avšak u finančně stabilního podniku může krátkodobá zadluženost přinést zvýšení rentability vložených prostředků.

Doporučená hodnota věřitelského rizika se pohybuje mezi 30-60 %. Při posuzování zadluženosti je důležité brát v potaz odvětví v kterém se podnik pohybuje, a také schopnost splácet dluhy a úroky z nich plynoucí (Knápková a spol, 2013).

$$\text{celková zadluženost} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{aktiva celkem}}$$

(2.15)

2.2.4.2 Míra zadluženosti

Míra zadluženosti neboli koeficient zadluženosti má stejnou vypovídací schopnost jako celková zadluženost. Míra zadluženosti roste exponenciálně k ∞ , oproti celkové zadluženosti, která roste lineárně až do 100 %. Pro účely finanční analýzy se využívá převrácená hodnota toho ukazatele, jenž popisuje finanční samostatnost podnikatelského subjektu (Sedláček, 2011).

Výsledná hodnota ukazatele by měla dosahovat maximálně 1 (100 %). Pokud tuto hranice přesáhne, vyjadřuje tak vyšší věřitelské riziko. A to v tom případě, kdy je nutné okamžitě splatit veškerý dluh a není pro něj dostatek volných prostředků (Kubičková, Kotěšovcová, 2006).

$$\text{míra zadluženosti} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{vlastní kapitál}}$$

(2.16)

2.2.4.3 Úrokové krytí

Kubičková, Kotěšovcová (2006) úrokové krytí definují takto: „Čím vyšší je jeho hodnota, tím větší je schopnost podniku splácet úvěry, nebo možnost čerpat nový úvěr.“ Úrokové krytí podává informace o tom, zda je podnik schopný splácet úroky a jestli je schopen dostát svým závazkům vůči věřitelům. „Čím vyšší hodnota, tím vyšší důvěryhodnost.“

Pokud je výsledek poměru roven 1, znamená to, že podnik vytvořil zisk, kterým lze pouze splatit úroky věřitelům. Na čistý zisk a daňové povinnosti nezbyly prostředky, tudíž tato hodnota není pro podnik dostačující a v delším horizontu by podnik nejspíše zkrachoval (Knápková a spol, 2013).

$$\text{úrokové krytí} = \frac{EBIT}{\text{nákladové úroky}} \quad (2.17)$$

EBIT = zisk před zdaněním

2.2.5 Kalkulace nákladů

Náklady jsou peněžním vyjádřením spotřeby živé práce, majetku a cizích služeb, získaných prodejem od jiných účetních jednotek.

Podle (Synek, et al., 2011) se náklady dělí dle závislosti na změnách objemu výroby na variabilní a fixní. Variabilní náklady se mění při změně objemu výroby. Mohou růst stejně rychle jako objem výroby (proporcionální), rychleji než objem výroby (nadproporcionální) či pomaleji než objem výroby (podproporcionální). Ekonomiku podniku zatěžují nejvíce nadproporcionální náklady. Druhá složka tedy fixní náklady, které nejsou závislé na objemu výroby. Tyto náklady jsou potřebné z hlediska zabezpečení chodu podniku jako celku. Neznamena však, že jejich množství je neměnné. Může dojít jak k poklesu, tak i k nárůstu například při velkých změnách výrobního programu. Toto rozdělení má smysl pouze v krátkém období, jelikož v dlouhém období se mění i fixní náklady.

Pomocí metod kalkulace nákladů se stanovují složky nákladů na kalkulační jednici. Kalkulační jednice určuje výkon vymezený měřicí jednotkou např. množství (ks), času (h), hmotnosti (kg, t). Jednotlivé části se dělí do kalkulačních položek - přímé náklady a režijní náklady. Do přímých nákladů se řadí materiál, přímé mzdy a ostatní přímé náklady. Naopak do nepřímých nákladů se řadí provozní režie, správní režie a odbytové náklady (Synek, et al., 2011).

2.2.5.1 Obecný kalkulační vzorec úplných vlastních nákladů v zemědělské výrobě:

- 1) Nakoupený materiál
(osiva, krmiva, steliva, sadba, hnojiva, léčiva, prostředky ochrany rostlin a ostatní přímý materiál),
- 2) Vstupy vlastní výroby
(osiva, krmiva, steliva, sadba, hnojiva a ostatní vlastní výrobky),
- 3) Ostatní přímé náklady a služby
(externí služby, energie, pojistné, PHM, nájemné, daň z pozemků aj.),
- 4) Pracovní náklady celkem
(mzdové a ostatní osobní náklady včetně příspěvků na sociální a zdravotní pojištění),
- 5) Odpisy dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku
(účetní odpisy DNHM kalkulované přímo k jednotlivým výkonům),
- 6) Odpisy zvířat
(účetní odpisy zvířat),
- 7) Náklady pomocných činností
(opravy a udržování, náklady vlastních mechanizačních prostředků),
- 8) Výrobní režie (vlastní náklady výroby),
(odpisy DNHM, náhradní díly a materiál na opravy, nájemné, a další položky společné pro RV, respektive ŽV),
- 9) Správní režie (vlastní náklady výkonu),
(elektrická energie, odpisy DNHM, výkony spojů, nájemné, úroky a další položky společné pro celý podnik),
- 10) Náklady celkem
(položka 1 až 9) (Poláčková, 2010).

2.2.5.2 Metody kalkulace:

Při volbě kalkulační metody se v zemědělství bere ohled na to, zda se jedná o sdruženou výrobu nebo nesdruženou výrobu. V zemědělství jde ve většině případů o výrobu sdruženou. Sdružená výroba je taková, při které vzniká více různých výrobků. Při nesdružené naopak vzniká pouze jeden výrobek, nebo výrobek stejného druhu. Pro sdruženou kalkulaci lze použít metodu odečítací, rozčítací, anebo kombinace těchto dvou metod, pro nesdruženou výrobu pak metodu rozdílovou, dělením, nebo přírážkovou (Poláčková, 2010).

1. Kalkulace dělením
  - Prostá kalkulace dělením
  - Stupňovitá kalkulace dělením
  - Kalkulace dělením s poměrovými čísly
2. Kalkulace přírážkové
3. Kalkulace ve sdružené výrobě
  - Zůstatková (odečítací) metoda
  - Rozčítací metoda
  - Metoda kvantitativní výtěže
4. Kalkulace rozdílové (Synek, et al., 2011).

Prostá kalkulace dělením

Náklady na kalkulační jednici n se zjišťují podle položek kalkulačního vzorce dělením celkových nákladů N za období počtem kalkulačních jednic q vyrobených v tomto období.

$$n = \frac{N}{q} \tag{2.18}$$

n ... náklady na kalkulační jednici

N ... úhrnné náklady

q ... počet kalkulačních jednic

Kombinace metody odečítací a rozčítací

V prvním kroku se výrobky rozdělí na produkt hlavní a vedlejší. V druhém kroku se vedlejší produkty ocení vnitropodnikovými cenami. A dále je nutné odečíst částku za vedlejší produkty od celkových nákladů, následovně se pomocí rozmítacích základů provede rozvržení nákladů na hlavní produkty (Poláčková, 2010).

2.2.5.3 Význam kalkulace

Členění nákladů, jejich přiřazení k výkonům a možnost porovnávat plán s výsledky představuje důležitou část nákladového účetnictví. Mohou se hodnotit výsledky podnikání a

přijímat rozhodnutí o budoucím fungování. Díky tomu se kalkulace stává neocenitelnou konkurenční výhodou.

V podniku slouží pro stanovení optimální hranice ceny na trhu, k ocenění majetku vytvořeného vlastní činností a k rozboru hospodárnosti.

3 Teoretická východiska

3.1 Zemědělství v ČR

Zemědělská výroba patří bezesporu od prvopočátku lidské společnosti k neoddělitelným a základním prvkům jejího vývoje. V historii lidstva se pokládá za příčinu revolučních novinek ve vývoji společnosti doba mezi 10. a 3. tisíciletím př. n. l. (neolit, mladší doba kamenná). Tehdy započalo úmyslné pěstování rostlin což vedlo k tak zásadním změnám, jako byl přechod od sběračství a lovu (přisvojovací způsob obživy) k domestikaci rostlin (kukuřice, ječmen, pšenice, proso, luštěniny) a později i zvířat (nejdříve kozy a ovce, později prasata a skot). Zároveň pak k rozvoji nových technik (rozvoj „řemesel“) a konečně ke vzniku stabilních sídlišť a ke vzniku „prvních civilizací“.

Od počátku vzniku prvních civilizací uplynula dlouhá doba, ve které zemědělství neztrácelo nic na svém významu. Vždy bylo hlavním dodavatelem potravin pro výživu obyvatelstva a surovin pro výrobu nástrojů a další zpracování. Zároveň se v jeho rámci odehrávala na venkově rozhodující ekonomická aktivita obyvatelstva. Tak tomu bylo i po celé období středověku a v dosud časově převažující dimenzi „novověku“ (Boháčková & Landová, 2014).

Zemědělská výroba patří společně s navazující potravinářskou výrobou mezi tradiční odvětví národního hospodářství. Jak zemědělství, tak potravinářství prošlo po roce 1989 zcela zásadní nutnou majetkovou a ekonomickou proměnou, která se promítnula do kvality a kvantity jednotlivých komodit. Řada z nich se dostala pod úroveň domácí spotřeby, kde resort zemědělství vyvíjí potřebné kroky pro zvýšení dosahovaných výkonů, v řadě komodit se otevřel vývozní potenciál nebo byl udržen či rozšířen, jak to dokumentují údaje o vývozu především komodity mléko, živá zvířata, obiloviny, cukr a slad. (Mze)

Pokles výměry orné půdy se v posledních letech zmírnil, tento nepříznivý trend se však nezastavil. Výměra pozemků evidovaných v katastru nemovitostí jako trvalé travní porosty se naopak nadále zvyšuje. Zhruba polovina zemědělského půdního fondu se nachází v oblastech méně příznivých pro hospodaření (tzv. LFA oblasti), což jsou právě oblasti, kde se zakládání a udržování luk a pastvin podporuje.

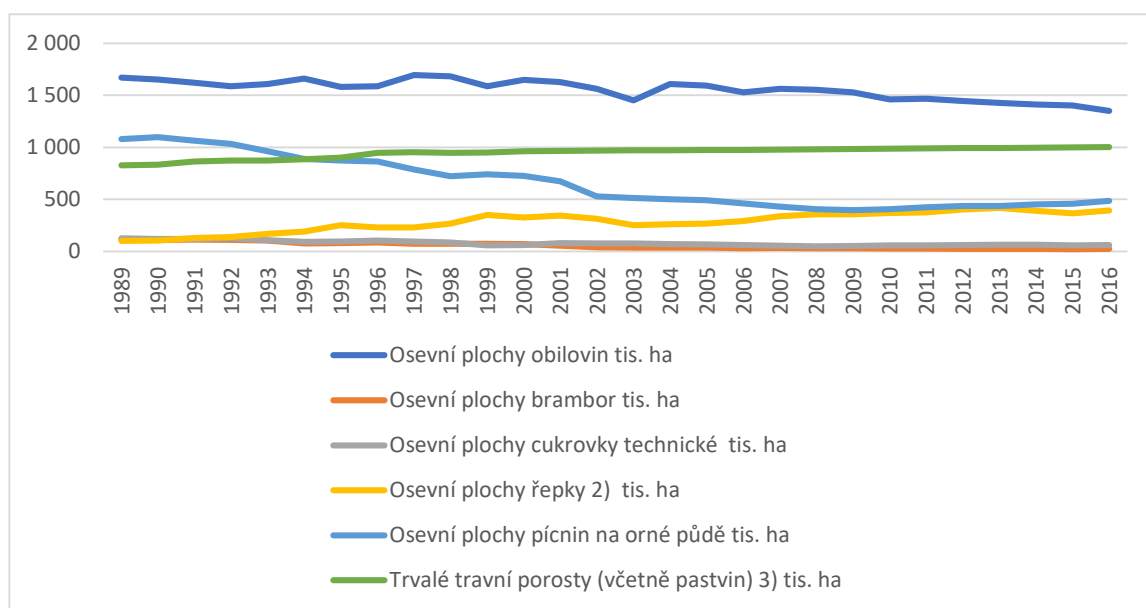
Z hlediska zaměstnanosti je dohromady v zemědělské výrobě, lesnictví a rybářství zaměstnáno asi 98 tisíc pracovníků, z toho jen v zemědělství přibližně 84 tisíc. Tito pracovníci se tak podílejí na tvorbě HDP: zemědělská výroba se v roce 2015 podílela na celkové tvorbě HDP z 1,68 %, potravinářská výroba pak z 2,19 % HDP. (Mze)

3.1.1 Vývoj po roce 1990

Po reformě vlastnických vztahů v agrárním sektoru se po roce 1990 bylo přeměňováno státní a družstevní vlastnictví socialistického typu na vlastnictví soukromé, došlo k nadřazení vlastnického práva právu uživatelskému a narovnávaly se vlastnické vztahy především k půdě a ostatnímu majetku, který byl zkolktivizován či zkonfiskován. Majetková vyrovnání probíhala pomocí restitucí, privatizací a transformací. Z reformních procesů vznikla v agrárním sektoru nová podnikatelská struktura, jejímž základem se stalo soukromé vlastnictví půdy a ostatního majetku (Svatoš, 2008).

V roce 1993 začalo období přípravy ČR na možnou integraci do evropských struktur, které bylo zakončeno vstupem do Evropské unie v roce 2004. Pro agrární sektor to nejprve znamenalo dlouhé období přizpůsobování se principům „Společné zemědělské politiky“ a po roce 2004 plné převzetí Evropského modelu zemědělství (Boháčková & Landová, 2014).

Graf 1 Vývoj osevních ploch od roku 1989

Zdroj: ČSÚ (Vlastní zpracování), 2021

3.1.2 Charakteristika zemědělství v České Republice

Zemědělství je součástí základních a tradičních odvětví národního hospodářství. Lidé pracující v zemědělství obhospodařují dohromady 3 501 317 ha zemědělské půdy, z toho fyzické osoby 30,3 % a právnické osoby 69,7 %. Právnické a fyzické osoby tvoří zemědělské podniky, které nesou označení jako zemědělské subjekty. Ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ jich bylo koncem roku 2015 evidováno přes 47,4 tis. subjektů a průměrný

vidovaný počet pracovníků v zemědělství činil 100,9 tis. Mezi PPO patří zemědělské obchodní korporace, a to družstva, obchodní společnosti, a jiné právnické osoby. Zatímco PFO zahrnují jak zemědělské podnikatele, tak i fyzické osoby provozující drobné zemědělské činnosti ať už pěstitelské či chovatelské (Ústav zemědělské ekonomiky, 2015).

3.1.3 Rostlinná výroba

Rostlinná výroba v České republice je zaměřena na produkci potravin, krmiv i surovin pro potravinářský, farmaceutický průmysl a řadu odvětví průmyslu lehkého. Nejdůležitější skupinou plodin jsou u nás obiloviny, které pokrývají více než polovinu osevních ploch. Do rostlinných komodit patří obiloviny, olejniny, luskoviny, píce a současně i oblast produkce osiv, výživa půdy a ochrana rostlin, jsou základní a z hlediska plochy a produkce nejdůležitější částí rostlinných komodit.

Výměra zemědělské půdy v ČR aktuálně činí 4,2 mil. ha. Rozhodující část této plochy 3 mil. ha (71 %) představuje orná půda, na které jsou v rámci osevních postupů střídány jednotlivé plodiny podle pěstitelských oblastí a vlastního zaměření. Trvalé kultury tvoří trvalé travní porosty (978 tis. ha), zahrady a ovocné sady (209 tis. ha), vinice (19 tis. ha) a chmelnice (10 tis. ha).

Klasická struktura osevních postupů v zemědělství s propojením rostlinné a živočišné výroby se stala v posledních 20 letech minulosti. Nejrozšířenější skupinou pěstovaných plodin zůstaly obiloviny, které v současnosti zauímají zhruba 1,6 mil. ha, z čehož 1,3 mil. ha činí každoroční výměra pšenice a ječmene. (Mze)

Produkce zemědělského odvětví v základních běžných cenách v roce 2020 podle prvního odhadu činí 145,4 mld. Kč, meziročně se jedná o 3,1% nárůst. Podnikatelský důchod ze zemědělské činnosti je meziročně vyšší o 11,2 %, jeho hodnota je odhadována na 19,1 mld. Kč.

Hodnota rostlinné produkce dosahuje 82,8 mld. Kč, meziroční zvýšení činí 3,6 %. „Na příznivém vývoji v roce 2020 rostlinné produkce se podílí zejména dobrá sklizeň obilovin, řepky, luskovin a krmných plodin. Cenový nárůst vykazují především technické plodiny a ovoce.“ říká Renata Vodičková, vedoucí oddělení statistiky zemědělství a lesnictví ČSÚ.

Sklizňová plocha obilovin (včetně kukuřice na zrno a ostatních obilovin) se meziročně snížila o 7,7 tis. ha tj. o 0,6 % na 1 344,9 tis. ha. Celková sklizeň ve výši 8 126,7 tis. tun byla

proti roku 2019 vyšší o 480,5 tis. tun, tj. o 6,3 %. Nad úrovní roku 2019 je sklizeň všech obilovin. Pšenice jarní se sklídilo 103,2 tis. tun, což je o 7,4 tis. tun více (o 7,8 %) než v minulém roce. Ječmene jarního se sklídilo 1 118,3 tis. tun, což je o 44,3 tis. tun více (o 4,1 %), ovesa 183,4 tis. tun, což je o 48,9 tis. tun více (o 36,4 %). Základních obilovin bylo sklizeno více než v roce minulém. Pšenice bylo sklizeno 4 902,4 tis. tun, tj. o 90,3 tis. tun více (o 1,9 %) než v roce minulém. Sklizeň ječmene byla 1 816,2 tis. tun, tj. o 98,1 tis. tun více (o 5,7 %). Kukuřice na zrno bylo sklizeno 825,5 tis. tun, což je o 205,2 tis. tun více (o 33,1 %) než v roce 2019.

Podle výsledků strukturálního šetření Vinice 2020 obhospodařovalo 16,5 tisíce pěstitelů révy 18,1 tisíc hektarů vinic. Ve srovnání s výsledky předcházejícího šetření z roku 2015 se počet pěstitelů snížil o 9,2 % a rozloha vinic se rozšířila o 2,3 %. Mezi nejrozšířenější pěstované odrůdy patří Veltlínské zelené a Müller Thurgau.

Tabulka 1 Plocha a výnosy rostlinné výroby

Plodina	MJ	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Crop
Pšenice celkem	P [ha]	829 820	839 710	832 062	819 690	839 446	798 583	<i>Wheat, total</i>
	S [t]	5 274 272	5 454 663	4 718 205	4 417 841	4 812 163	4 902 414	
	V [t/ha]	6,36	6,50	5,67	5,39	5,73	6,14	
Ječmen celkem	P [ha]	365 946	325 725	327 707	324 724	319 583	331 911	<i>Barley, total</i>
	S [t]	1 991 415	1 845 254	1 712 279	1 606 034	1 718 061	1 816 182	
	V [t/ha]	5,44	5,67	5,23	4,95	5,38	5,47	
Kukuřice na zrn	P [ha]	79 972	86 407	85 995	81 851	74 827	87 231	<i>Grain maize</i>
	S [t]	442 709	845 765	588 105	489 154	620 261	825 499	
	V [t/ha]	5,54	9,79	6,84	5,98	8,29	9,46	
Hrách na zrn	P [ha]	23 876	26 601	34 793	29 087	28 779	32 607	<i>Field peas for grain</i>
	S [t]	78 161	68 703	87 323	70 564	67 344	84 861	
	V [t/ha]	3,27	2,58	2,51	2,43	2,34	2,60	
Cukrovka technická	P [ha]	57 612	60 736	66 101	64 760	59 212	59 684	<i>Sugar beet</i>
	S [t]	3 421 035	4 118 356	4 399 521	3 724 309	3 661 421	3 671 229	
	V [t/ha]	59,38	67,81	66,56	57,51	61,84	61,51	
Řepka	P [ha]	366 180	392 991	394 262	411 802	379 778	368 214	<i>Rape</i>
	S [t]	1 256 212	1 359 125	1 146 224	1 410 769	1 156 973	1 245 328	
	V [t/ha]	3,43	3,46	2,91	3,43	3,05	3,38	
Mák	P [ha]	32 650	35 543	32 586	26 608	35 778	40 255	<i>Poppy</i>
	S [t]	26 743	28 574	20 048	13 666	23 606	28 702	
	V [t/ha]	0,82	0,80	0,62	0,51	0,66	0,71	
Chmel	P [ha]	4 622	4 775	4 945	5 020	5 003	4 966	<i>Hops</i>
	S [t]	4 843	7 712	6 797	5 126	7 145	5 925	
	V [t/ha]	1,05	1,61	1,37	1,02	1,43	1,19	

Zdroj: ČSÚ

Legenda: P - plocha - area
S - sklizeň - harvest
V - výnos - yield

3.1.4 Živočišná výroba

Velmi důležitou součástí zemědělství je živočišná výroba, která je úzce spjatá s rostlinnou výrobou, jejíž produkci dokáže efektivně využít, např. ve formě krmiv a steliv.

Hlavním cílem živočišné výroby je produkce masa, mléka, vajec nejen pro tuzemský trh, ale i pro zahraniční trh, zejména pro státy EU. Technologie využívané v českých chovech hospodářských zvířat jsou srovnatelné s moderními technologiemi okolních států EU. Živočišná výroba vedle produkce potravin také výrazně přispívá k udržení krajiny pastevním chovem skotu a ovcí, zejména v podhorských a horských oblastech (MZe).

Živočišná výroba se dělí na dva hlavní typy:

- Intenzivní,
- Extenzivní.

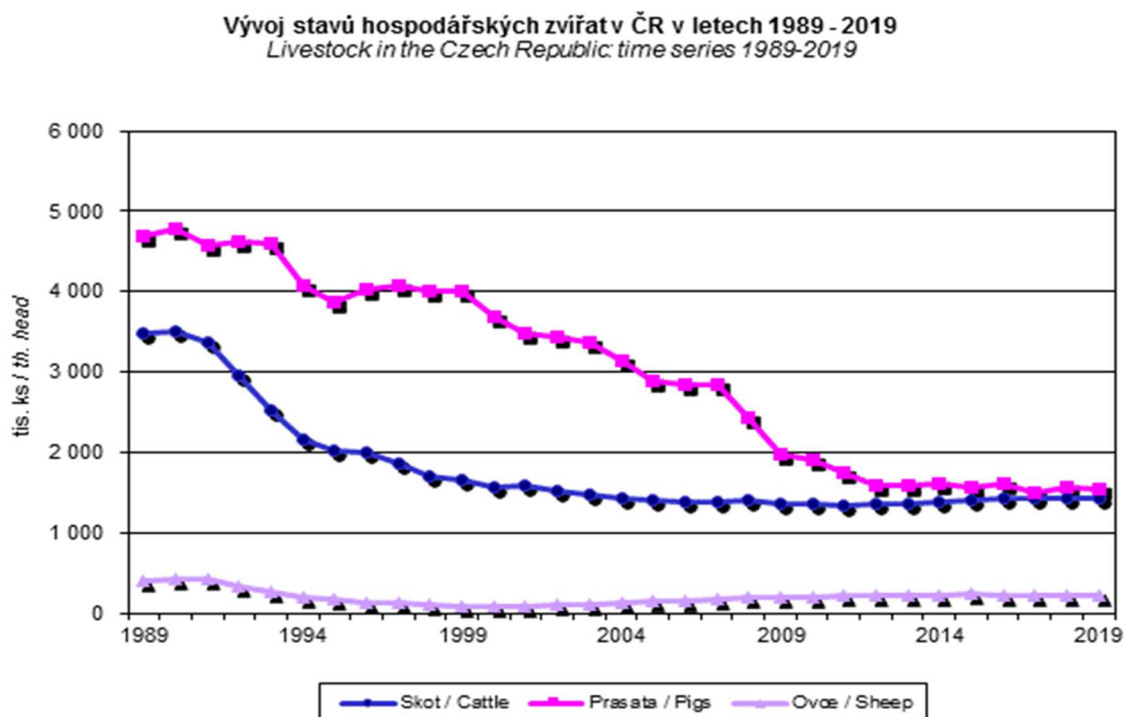
V živočišné výrobě došlo v roce 2015 podle Soupisu hospodářských zvířat k meziročnímu zvýšení stavů skotu, drůbeže, ovcí a koz, naopak u prasat a slepic došlo k poklesu. Produkce většiny živočišných komodit v roce 2015 vzrostla nejvíce u hovězího masa, naopak k poklesu došlo u výroby vajec a vepřového masa. Spotřeba se zvýšila u všech komodit kromě hovězího masa, k nejvyššímu nárůstu došlo u masa drůbežního. Míra soběstačnosti ČR u hovězího masa a mléka zůstává velmi vysoká, naopak v případě, drůbežního masa, vajec a vepřového masa došlo k jejímu opětovnému poklesu. CZV mléka a vepřového masa meziročně významně poklesly. Souhrnná rentabilita komodit ŽV byla záporná s výjimkou mléka (Ústav zemědělské ekonomiky, 2015).

Hodnota živočišné produkce se očekává 53,7 mld. Kč, o 1,7 % více než v roce 2019, a to díky vyšším hodnotám produkce vajec (+8,3 %) a mléka (+3,1 %).

Podle stavu k 31. prosinci 2020 se počet prasat proti stejnému období předchozího roku zvýšil o 37,1 tis. kusů (o 2,5 %), z toho počty prasnic vzrostly o 1,8 tis. kusů (o 2,0 %). Proti stavu k 30. 6. 2020 stavy prasat vzrostly o 1,6 %, z toho stavy prasnic vzrostly o 2,7 tis. kusů (3,0) %.

Podle stavu k 31. prosinci 2020 se stavy skotu proti stejnému období předchozího roku snížily o 27,0 tis. kusů (o 2,0 %), z toho počet krav ostatních se snížil o 6,0 tis. ks (o 2,9 %) a počet dojených krav se snížil o 4,4 tis. kusů (o 1,2 %). Proti počátku 2. pololetí 2020 stavy skotu klesly o 4,7 %, z toho stavy krav ostatních klesly o 5,0 % a počet dojených krav se snížil o 0,4 %.

Graf 2 Vývoj stavu hospodářských zvířat

Zdroj: ČSÚ

3.2 Podnikání v zemědělství

Podnikatelem je podle § 420 fyzická nebo právnická osoba. Osoba samostatně a soustavně vykonávající na vlastní účet a vlastní odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem dosažení zisku.

Podnikání definuje dle § 2 Živnostenský zákon. Podnikáním se dle Živnostenského zákona rozumí soustavná činnost, která se provozuje samostatně na vlastní odpovědnost a vlastním jménem, za účelem dosažení zisku. Za podmínek, které jsou stanoveny Živnostenským zákonem (Svobodová, 2013).

Všeobecně je dáno, že smyslem podnikání je zhodnocení vložených prostředků. Toto platí pro všechny podniky bez ohledu na velikost, typologii nebo příslušnost k určitému odvětví. Každé podnikání čelí riziku neúspěchu, které se liší podle činnosti, velikosti a charakteru podniku, finančnímu zdraví aj. Tím se výrazně liší od zaměstnaneckého poměru, ve kterém člověk nemá podnikatelské riziko. Podnikatel se svou činností snaží navyšovat

hodnotu vlastního podniku. Není pravidlem, že vlastní činností podnikání lze dosáhnout pouze zhodnocení vloženého kapitálu. (Mulačová, Mulač, 2013).

Podnikání nese tyto znaky:

- Soustavná činnost,
- prováděná samostatně podnikatelem,
- vlastním jménem,
- na vlastní odpovědnost,
- za účelem dosažení zisku (Macháček, 2010).

Podnikatelem v zemědělství je fyzická nebo právnická osoba, která soustavně provozuje zemědělskou výrobu jako samostatnou činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku. Činnost musí probíhat za podmínek stanovených zákonem a pokud jde o osobu fyzickou, musí splňovat:

- a) dosažení věku 18 let,
- b) způsobilost k právním úkonům,
- c) trvalý pobyt na území ČR,
- d) prokázání základní znalosti českého jazyka pohovorem před místně příslušným obecním úřadem obce s rozšířenou působností.

Zemědělskou výrobou se rozumí včetně hospodaření na vodních plochách například: živočišná výroba včetně chovu hospodářských zvířat a jiných zvířat za účelem zisku, výroba sadby a osiv, hospodaření v lese a chov ryb, produkce plemenných a chovných zvířat, pěstování okrasných rostlin a zeleniny, ovocnářství (Hakalová & Pšenková, 2016).

3.3 Dotace v zemědělství

Velmi důležitým faktorem pro podnikání v zemědělství pro mnoha farem v České republice jsou dotační zdroje. Dnes už by málokterý podnik byl schopný vykazovat zisk bez podpůrných dotačních programů. Možností na získání dotací je mnoho, ale získat je není vždy tak jednoduché. Podniky musí splnit podmínky pro získání dotace a samotný schvalovací proces je většinou časově a administrativně náročný. Podniky jsou často nuceny využít pomoci specialistů.

V České republice se podle zdroje financování člení dotace na dvou základních skupin. Jedná se o národní dotační programy, které jsou kompletně financovány ze státního rozpočtu

ČR a druhá skupina jsou evropské dotační programy, které jsou kofinancované ze státního rozpočtu ČR. Dotace zemědělcům má nastarosti Státní zemědělský intervenční fond (SZIF).

3.3.1 Státní zemědělský intervenční fond

Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) je právnickou osobou se sídlem v Praze a byl zřízen zákonem č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu, ve znění pozdějších předpisů. Hlavními cíli SZIF je spravování žádostí zemědělských dotací, kontrola a dodání finančních prostředků zemědělským subjektům. Jedny z finančních podpor, které administruje SZIF jsou tzv. přímé platby a Program rozvoje venkova 2014 – 2020.

3.3.2 Povinné platby

Přímé platby

Česká republika aplikuje pro výplatu přímých plateb od roku 2004 systém jednotné platby na plochu (SAPS – Single Area Payment Scheme). Nové členské státy po svém vstupu do Evropské unie neobdrželi přímé platby v plné výši.

Přístupová smlouva a nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 stanovuje postupné navyšování přímých podpor (tzv. phasing in) v modelu 25 % v roce 2004, 30 % v roce 2005, 35 % v roce 2006, 40 % v roce 2007 a následovným každoročním zvýšením o 10 % až do dosažení 100 % výše v roce 2013, tj. stejné úrovně plateb ve starých členských státech Evropské unie (EU 15) aplikovaných k 30. 4. 2004.

Přímé platby jsou v ČR poskytovány na hektar obhospodařované zemědělské půdy evidované v rámci LPIS ze zdrojů EU v systému SAPS (zjednodušený systém plateb plně oddělených od produkce). V roce 2008 dosáhla ČR výše těchto plateb 50 % a v roce 2009 60 % úrovně plateb stanovené v přístupové smlouvě pro rok 2013. Úroveň přímých plateb v roce 2013 bude představovat méně než 80 % úrovně zemí EU 15.

Jednotná platba na plochu (SAPS - Single Area Payment Scheme)

Základní podmínkou pro poskytnutí podpory je minimální výměra 1 hektar zemědělské půdy s kulturou:

- - orná půda,
- - travní porost,
- - trvalý travní porost,
- - vinice,
- - úhor,
- - chmelnice,
- - sad,
- - školka,
- - rychle rostoucí dřeviny,
- - zalesněná půda,
- - jiná trvalá kultura.

Jednotná platba za plochu (SAPS) nadále zůstává velmi významnou složkou přímých plateb poskytovaných z rozpočtu EU. Představuje zhruba 55 % částky, která je určena pro přímé platby (Státní zemědělský intervenční fond, 2013).

Sazba na SAPS bude v roce 2020 činit 3 644,19 Kč/ha. (eAGRI 2020)

Platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (GREENING)

Cílem je podpora zemědělských postupů, jako je zřizování ploch v ekologickém zájmu, zachování úrodně trvalých travních porostů a diverzifikace plodin. Platba je vyplácena formou příplatku k opatření SAPS, přičemž celková výše podpor pro tuto platbu může dosáhnout přibližně 30 % národní obálky. (Státní zemědělský intervenční fond, 2013).

Sazba platby pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (tzv. greening) byla stanovena ve výši 2 013,64 Kč/ha. (eAGRI 2020)

Pravidla greeningu:

- Zákaz použití přípravků na ochranu rostlin (POR) u plodin vázajících dusík, a to v období od výsevu po sklizeň

- U meziplodin je zákaz použití přípravků na ochranu rostlin od sklizně hlavní plodiny po dobu nejméně osmi týdnů

Budou-li jako meziplodiny využity podsevy trav nebo luskovin do hlavní plodiny, platí zákaz POR od okamžiku sklizně hlavní plodiny po dobu alespoň osmi týdnů nebo do vysetí další hlavní plodiny

- Hnojení je povoleno.

Platba pro mladé zemědělce

Podpora je určena hlavně pro mladé zemědělce, kteří začínají podnikat v zemědělství. Hlavním cílem podpory je usnadnění při zakládání zemědělského podniku a jeho rozvoj v počátečních letech podnikání. Jedná se o snahu přivést mladé lidi do zemědělství. Platba je vyplácena formou příplatku k opatření SAPS (Státní zemědělský intervenční fond, 2013).

Sazba platby pro mladé zemědělce, která tvoří 50 % ze sazby na SAPS. Sazba platby pro mladé zemědělce tak pro letošní rok činí 1 822,09 Kč/ha.

Platba v oblastech ANC

Toto opatření je zaměřeno na podporu zemědělců hospodařících v oblastech s méně příznivými podmínkami pro pěstování s cílem zachovat venkovskou krajinu, podpořit systémy šetrné k životnímu prostředí, přispět ke stabilizaci venkovského obyvatelstva v těchto oblastech a pomoci zajistit pro zemědělce odpovídající úroveň příjmů.

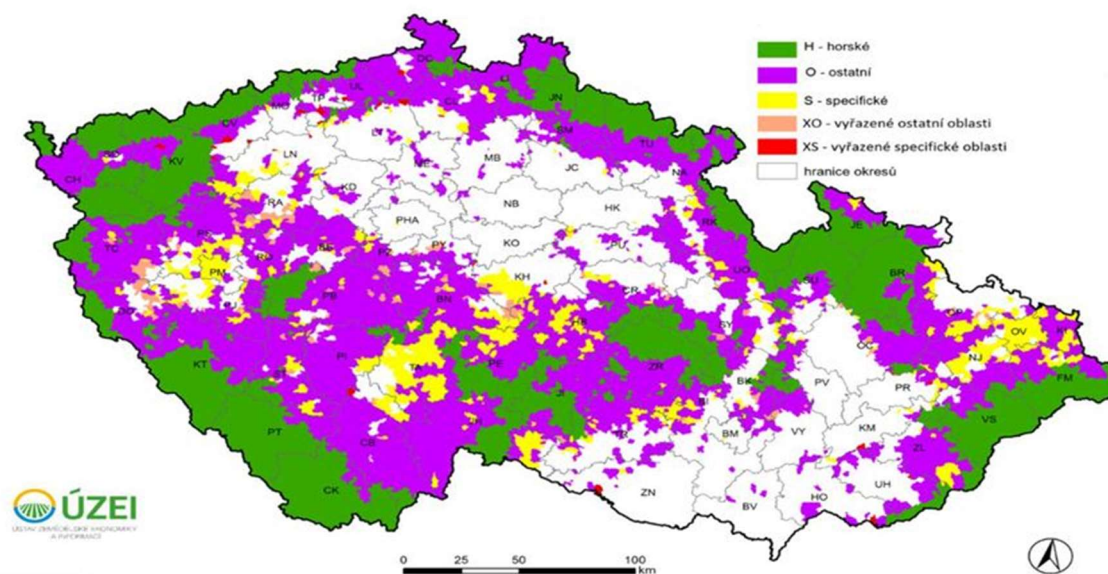
Platba pro ANC je poskytována za přírodní znevýhodnění zemědělcům hospodařících v těchto oblastech:

- Horské oblasti
- Ostatní méně příznivé oblasti
- Oblasti se specifickým omezením

Platby ANC spadají pod program rozvoje venkova 2014–2020, který byl schválen dne 26. 5. 2015 komisí EU. Tento program je financován Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EAFRD). Finanční prostředky v roce 2017 na PRV 2014–2020 z rozpočtu

EU dle SZIF dosahovaly částky 7,18 mld. Kč a 3,76 mld. Kč ze státního rozpočtu České republiky. Primárními cíli PRV na období 2014–2020 je vytváření nových pracovních míst ve venkovských oblastech, posílení ekonomických aktivit, rozvoj v předávání kvalitních znalostí, podpora využití obnovitelné energie, inovace a investice pro posílení konkurenceschopnosti v zemědělství. (Státní zemědělský intervenční fond, 2017).

Obrázek 1 Vymezení ANC

Zdroj: ČMSZP

3.3.3 Dobrovolné platby

Národní dotace

Česká republika podporuje prostřednictvím řady cílených programů. Těmito programy přispívá k udržování výrobního potenciálu zemědělství a jeho podílu na rozvoji venkova.

Na základě zákona o zemědělství, SZIF provádí administraci žádostí o dotace, které jsou výhradně financované z národních zdrojů, administraci řešení mimořádných událostí, dále administraci řízených rozlivů a statistické zjišťování (Státní zemědělský intervenční fond, 2013).

Přechodné vnitrostátní podpory (PVP)

Doplňkové platby poskytované k Jednotné platbě na plochu (SAPS), které jsou plně hrazeny z rozpočtu ČR. V rámci tohoto dotačního titulu lze požádat o platbu na zemědělskou půdu, na chmel, přežvýkavce, brambory pro výrobu škrobu, chov krav bez tržní produkce mléka, chov koz a ovcí (Státní zemědělský intervenční fond, 2013).

Tabulka 2 Sazby PVP

Přechodné vnitrostátní podpory (PVP)		
Zemědělská půda	141,58	ha
Chmel	3 952,77	ha
Brambory určené na výrobu škrobu	1 279,28	t
Přežvýkavci	76,45	VDJ
Krávy bez tržní produkce mléka	87,72	VDJ
Ovce/kozy	42,99	VDJ

Zdroj: SZIF

Dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS)

je zaměřena na citlivé sektory čelící určitým obtížím, ale zároveň jsou velmi důležité z hospodářských, sociálních nebo jiných důvodů. Spadá sem také produkce bílkovinných plodin, konzumních brambor a chmele. Výše dotace, která podpoří pěstitele „citlivých“ komodit, se odvíjí od rozlohy způsobilé plochy, přičemž minimální rozloha je jeden hektar.

Tabulka 3 Sazby VCS

Sektor	Sazba (Kč/jednotka)
Škrobové brambory	15 310,76
Chmel	16 822,67
Ovoce velmi vysoká pracnost	12 534,51
Ovoce vysoká pracnost	8 571,26
Zelenina velmi vysoká pracnost	11 311,63
Zelenina vysoká pracnost	3 958,72
Konzumní brambory	4 510,06
Cukrová řepa	7 712,13
Bílkovinné plodiny	2 147,15
Masná telata	8 852,41
Dojnice	4 012,38
Ovce a kozy	4 471,70

Zdroj: eAGRI (Vlastní zpracování) 2020

4 Vlastní práce

4.1 Charakteristika farmy

Zemědělský podnik Statek Král s. r. o. vznikl v roce 2013. Farma se nachází v Ústeckém kraji, obci Doksany. Její majitel Vratislav Král podniká jako právnická osoba, společnost s ručením omezeným a na statku má 7 stálých zaměstnanců, přičemž v období sklizně přijímá brigádníky.

Podnikatelská činnost se věnuje hlavně rostlinné výrobě a celková rozloha plochy je okolo 1500 Ha, z nichž většina je orná půda, minimálně louky a zastavěna plocha. Rostlinná výroba zahrnuje pěstování pšenice, ječmene, řepky olejné, hořčice, sóji ale také kukuřice či máku.

Hmotné zázemí zahrnuje budovy v podobě dílen, stodol a garáží, kde jsou uloženy stroje. Vlastní moderní vybavení pro co nejkvalitnější kultivaci půdy. Statek nedávno pořídil vlastní silo pro lepší skladování plodin a kvůli prodeji při lepší ceně.

4.2 Analýza poměrových ukazatelů

V rámci finanční analýzy budou hodnoceny poměrové ukazatele. Hodnocení podniku Statek Král s. r. o je provedeno na základě finančního výkazu z roku 2018.

4.2.1 Rentabilita

Tabulka 4 Rentabilita bez vlivu dotací (%)

Ukazatelé rentability bez dotací	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Rentabilita tržeb (ROS)	13,75	19,94	-2,42	-30,16	-18,52	-24,55
Rentabilita VK (ROE)	30,96	28,94	-3,03	-32,03	-28,57	-18,10
Rentabilita aktiv (ROA)	17,40	22,92	-1,81	-15,31	-13,83	-7,63
Rentabilita nákladů	16,71	37,39	-2,88	-29,35	-21,77	-19,31

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 5 Rentabilita s dotacemi (%)

Ukazatelé rentability	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Rentabilita tržeb (ROS)	41,25	38,90	13,21	2,12	4,50	14,07
Rentabilita VK (ROE)	92,89	56,44	16,55	2,25	6,94	4,01
Rentabilita aktiv (ROA)	51,68	44,43	10,95	2,59	7,36	5,69
Rentabilita nákladů (ROC)	50,15	72,93	15,69	2,06	5,29	11,07

Zdroj: Vlastní zpracování

ROS

Ukazatel říká, jaký zisk farma generuje v poměru k celkovým tržbám. Z tabulky č. 4 a č. 5 je vidět že rentabilita v letech 2013 a 2014 byla poměrně vysoká ale postupně klesala. Minimální požadovaná hodnota by neměla klesnout pod 10 %, což se stalo pouze v roce 2016 a 2017. Bez dotací by podnik od roku 2015 dosahoval záporných hodnot.

ROE

Hodnocení ROE vyjadřuje poměr zisku a množství vlastního kapitálu. Informuje tedy majitele o zhodnocení kapitálu, který do podniku vložil. ROE závisí na mnoha faktorech (makroekonomický vývoj,..). Zjednodušeně kolik na 1 Kč investovaného kapitálu připadá procent čistého zisku. V letech 2013 a 2014 bylo ROE velmi vysoké. V Roce 2016 bylo nejnižší, ideální hodnota se pohybuje okolo 25 %. Hodnota kolísá z důvodů zvyšování hodnoty vlastního kapitálu. V roce 2013 byl vlastní kapitál 9 851 tis. Kč a v roce 2018 byl již 31 036 tis. Kč.

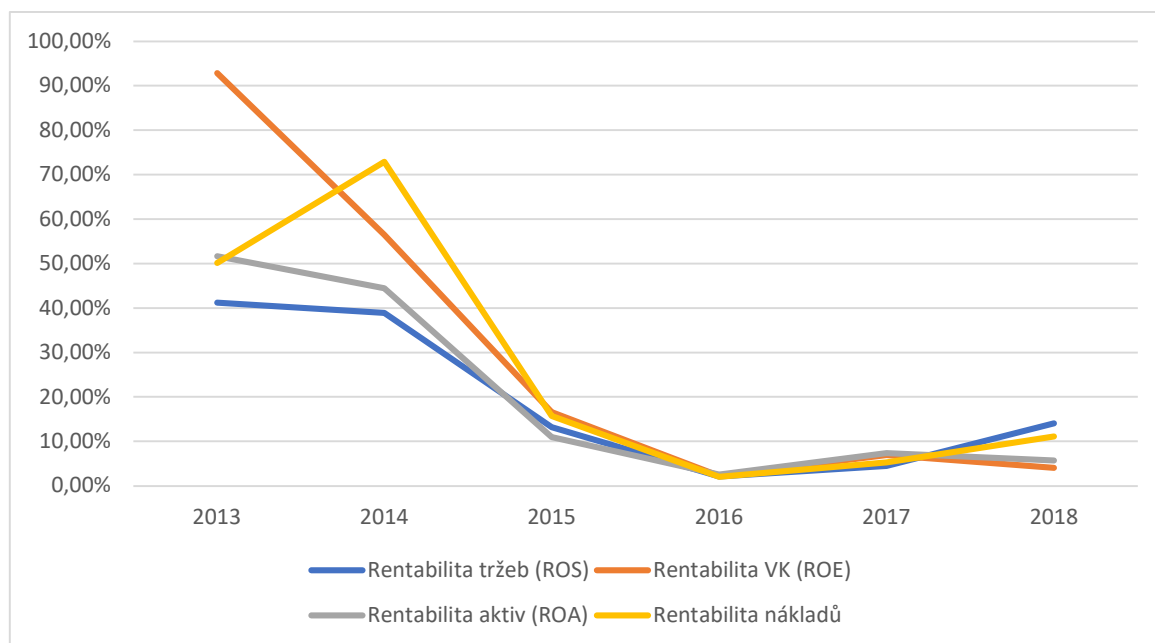
ROA

Pro výpočet rentability aktiv vycházíme ze zisku před úroky a zdaněním z jeho provozního výsledku hospodaření. Pomocí tohoto hodnocení můžeme měřit efektivnost celé provozní jednotky. Hodnota by neměla být nižší než 5 %. Podnik splňuje doporučenou hodnotu kromě roku 2016. Hodnota v roce 2013 je opět vysoká z důvodu nižšího stavu aktiv konkrétně 17 795 tis. Kč., který se postupně zvyšoval. V roce 2015 byly aktiva již 41 592 tis. Kč. Z tohoto důvodu vychází takto vysoké rentability v prvních dvou letech.

ROC

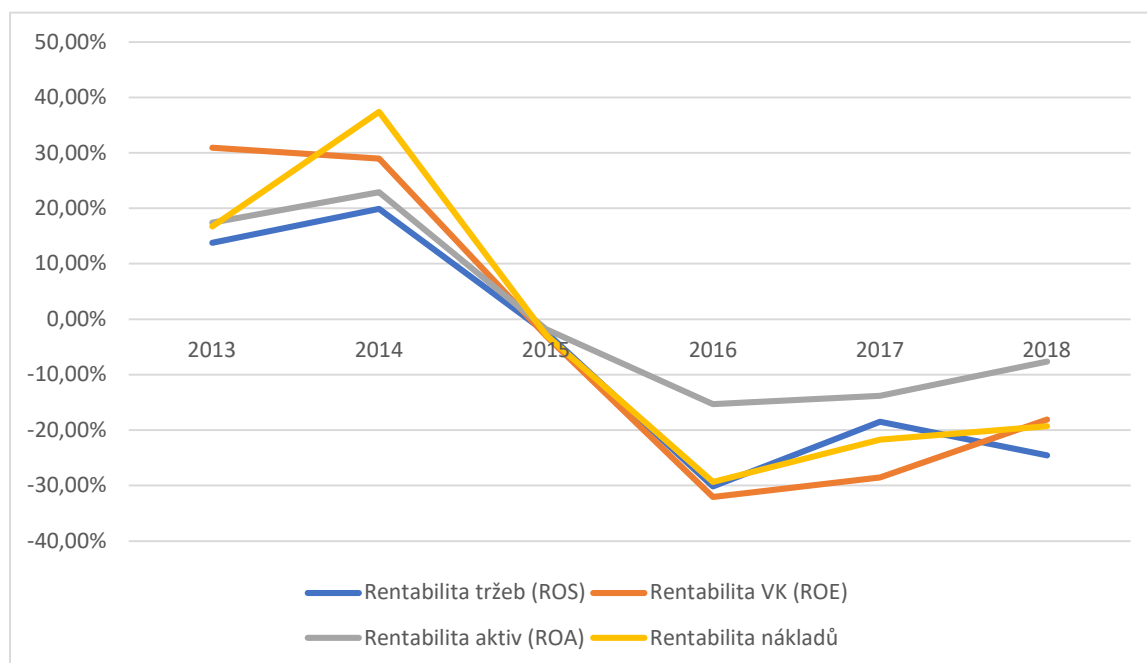
K výpočtu je použit čistý zisk navýšen o zdaněné úroky, který vypovídá o ziskovosti jak vloženého kapitálu, tak kapitálu z cizích zdrojů. Indikuje tak, kolik přináší jedna koruna vynaložených nákladů čistého zisku. Opět kromě roku 2016 nám vyšli příznivé hodnoty. Vliv na horší výsledky v posledních 3 letech může mít hlavně velké sucho, tím pádem nižší výnosy.

Graf 3 Rentabilita s dotacemi

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 4 Rentabilita bez vlivu dotací

Zdroj: vlastní zpracování

Čerpané dotace

Tabulka 6 Přijaté dotace (tis. Kč)

Dotace	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Saps	3123	3186	2665	4587	4976	3543
Greening	2118	2156	1902	3496	3945	2304
ANC	383	397	343	602	742	414
PVP	189	198	155	335	394	272
VCS	278	284	241	483	523	328
Celkem	6101	6221	5306	9503	10580	6861

Zdroj: Vlastní zpracování

Největší část dotačních prostředků podnik čerpá z dotace na plochu (SAPS), kdy podnik inkasuje za každý hektar obdělávané půdy a druh plodiny neovlivňuje výši dotace. Další významný podíl na celkové výši má Greening, u kterého podnik musí splňovat podmínky šetrného zemědělství (diverzifikace plodin, meziplodiny...) Další menší částky jsou za ANC pěstování v méně příznivých oblastech, přechodná vnitrostátní podpora (PVC) a podpora vázaná na produkci (VCS) za bílkovinné plodiny.

4.3 Ukazatele likvidity

Likvidita je spolu s rentabilitou považována za důležité kritérium finančního zdraví podniku. Ukazatel likvidity vyjadřuje míru schopnosti podniku uhradit své závazky.

Tabulka 7 Likvidity (%)

Likvidity	2013	2014	2015	2016	2017	2018
L I (okamžitá likvidita)	117,47	202,58	4,63	9,78	355,32	9,04
L II (pohotová likvidita)	184,38	239,83	59,32	227,05	1444,17	36,82
L III (běžná likvidita)	302,81	525,61	198,10	547,90	2555,25	323,05

Zdroj: Vlastní zpracování

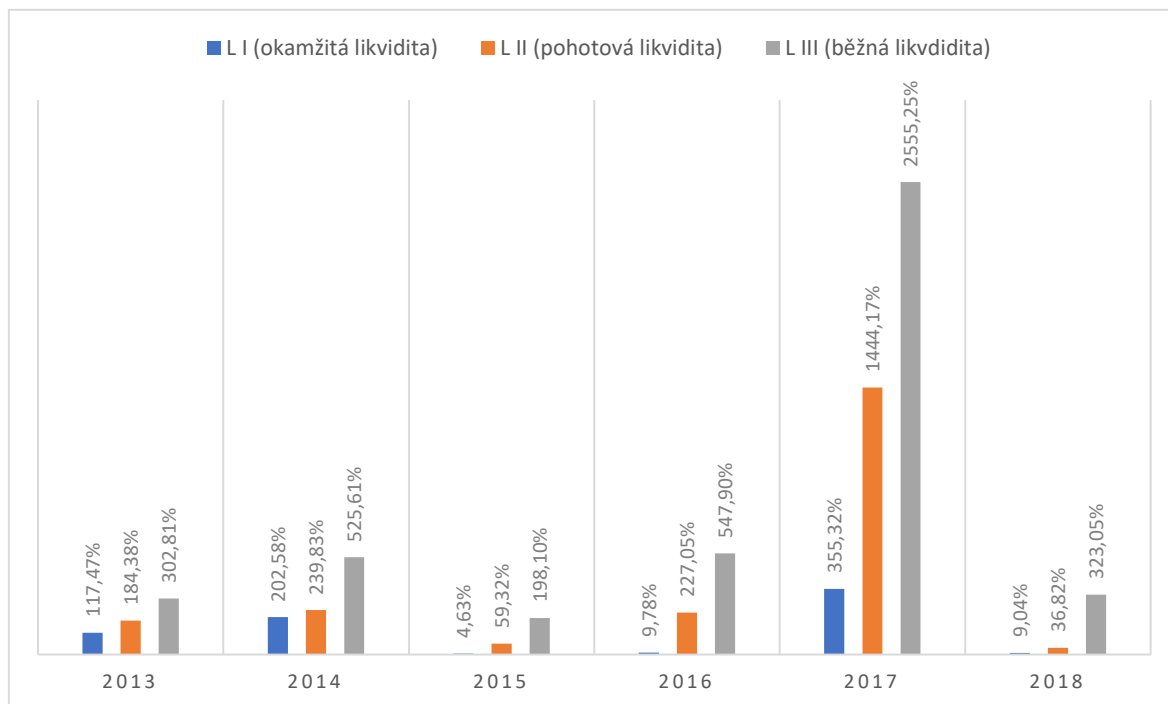
Okamžitá likvidita měří schopnost podniku hradit své právě splatné dluhy. Likvidita 1. stupně a její doporučená hodnota se pohybuje okolo 20 %. (Růčková 2019) V letech 2013, 2014, 2017 měl podnik velmi nízké závazky. Z tohoto důvodu taky vysoká čísla. Naopak ve zbylých rocích nedosahuje ideální hodnoty, což u zemědělských podniků není nic neobvyklého.

Pohotová likvidita ve svých výpočtech počítá s oběžnými aktivy očištěnými o zásoby. Zásoby se mohou přeměňovat na peníze velmi dlouho, neboť nejprve musí být spotřebovány, aby se z nich mohl vyrobit produkt, který by následně čekal na svého odběratele. Doporučená hodnota je mezi 100-150 %, ideální hodnoty nebylo dosaženo pouze v letech 2015 a 2017. Banky často dle tohoto ukazatele rozhodují, zda poskytnou úvěr.

Běžná likvidita ukazuje, kolikrát oběžná aktiva pokrývají krátkodobé závazky. Doporučená hodnota je 150–250 % a může být i vyšší. Pokud je hodnota pod 100 % znamená to, že provozní činnost je většinou hrazena z cizích zdrojů. Tento ukazatel je dodržený ve všech rocích.

Nízké hodnoty likvidity v posledním roce jsou způsobeny vyšší hmotného majetku, kterým farma disponuje, jedná se o veškeré stroje, které farma využívá ke svému provozu. Svůj podíl na tom má i výše závazku, které k tomuto odvětví patří a dá se předpokládat, že v dalších letech budou ještě vyšší. Zhodnocení finanční situace na základě ukazatelů likvidity není optimální, pokud by podnik musel uhradit veškeré své závazky okamžitě, musel by podnik prodat hmotný majetek. Což by mohlo mít nepříznivý dopad na fungování farmy.

Graf 5 Ukazatele likvidity

Zdroj: Vlastní zpracování

4.4 Ukazatele aktivity

Tabulka 8 Ukazatele aktivity

Ukazatelé aktivity	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Rychlost obratu aktiv	1,2467	1,13480	0,8162	0,5543	0,9207	0,4441
Rychlost obratu zásob	3,53433	2,8052	1,3597	0,01393	2,9959	0,9347
Rychlost obratu kr. pohledávek	6,2563	21,8204	4,9257	2,0577	3,0571	9,6316
Doba obratu aktiv	292,773	321,657	447,186	658,485	396,4154	821,812
Doba obratu zásob	103,272	130,115	268,438	261,96	121,8308	390,498
Doba splácení kr. pohledávek	58,3407	16,7274	74,101	177,39	119,3931	37,8962
Doba splácení závazků	87,1985	44,8993	135,504	81,64	10,9651	136,426

Zdroj: Vlastní zpracování

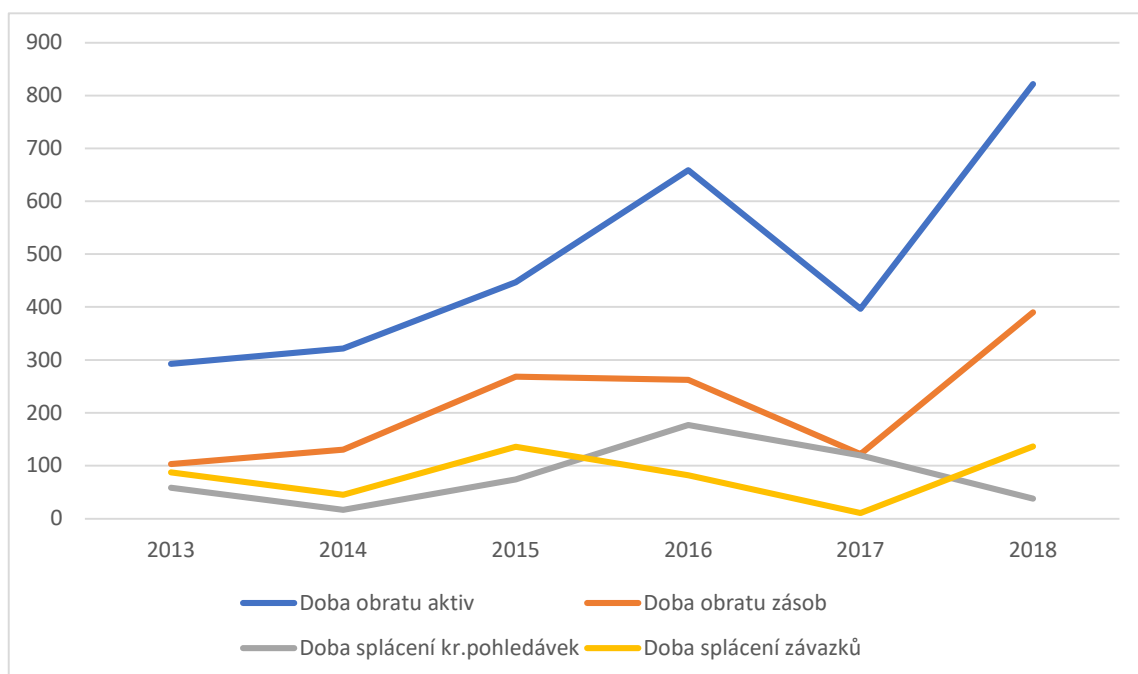
Doba obratu zásob vyjadřuje, za jak dlouho se zásoby přemění v peněžní prostředky od chvíle, co je podnik nakoupí. Příznivější jsou nižší hodnoty, optimální doba je kratší než

100 dní. Farma se v tomto ukazateli blížila ideální hodnotě pouze v roce 2013, 2014 a 2017. Zbylé roky jsou vyšší, a to z důvodu, že hodnota zásob a tržeb byla přibližně stejná.

Ukazatel rychlosti obratu zásob souvisí s dobou obratu zásob, a to nepřímo úměrně. Platí zde, čím vyšší je doba obratu, tím nižší je rychlost obratu. Rychlost obratu zásob určuje, kolikrát se zásoby přemění v peněžní prostředky od okamžiku jejich nákupu. Rychlost obratu zásob má klesající tendenci, v roce 2016 byla extrémně nízká.

Doba splácení pohledávek vypovídá, jak dlouho trvá jedná obrátka pohledávek, období od vystavení faktury do okamžiku její úhrady. Hodnota tohoto ukazatele by měla být nižší než 90 dní. Z tohoto ukazatele vyplívá, že firma relativně dobře vymáhá své pohledávky.

Graf 6 Doba obratu

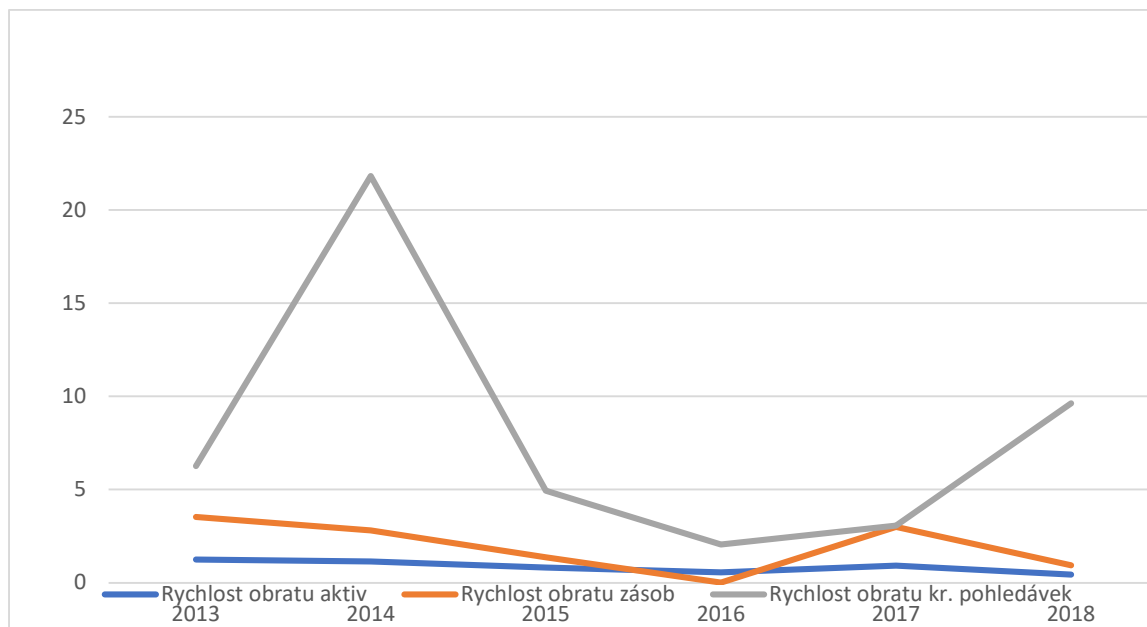
Zdroj: vlastní zpracování

Doba splatnosti závazků ukazuje, jak dlouho trvá úhrada vlastních závazků. Pohybuje ve výrazně vyšších číslech než doba splatnosti pohledávek. Může to být způsobeno nedostatkem volných finančních prostředků. V zemědělství však delší doba splatnosti není nic neobvyklého, protože většina farem má své tržby až po sklizni a teprve pak hradí své závazky.

Doba obratu aktiv vyjadřuje obrátkovost aktiv ve dnech. Tyto hodnoty jsou vysoké a je to způsobeno velmi vysokými aktivy oproti tržbám.

Rychlost obratu aktiv, u tohoto ukazatele platí, že čím větší hodnota tím lépe. Tento ukazatel má u této farmy klesající tendenci.

Graf 7 Rychlost obratu

Zdroj: vlastní zpracování

4.5 Ukazatele stability a zadluženosti

Tabulka 9 Ukazatele zadluženosti

Zadluženost	2013	2014	2015	2016	2017	2018
koeficient věřitelského rizika	0,4464	0,2179	0,348408	0,478	0,4032	0,3974
koeficient samofinancování	0,5536	0,7821	0,651592	0,522	0,5968	0,6026
suma=	1	1	1	1	1	1
Finanční páka	0,8064	0,2787	0,5447	0,9155	0,6759	0,6595
Úrokové krytí	259,413	198,4458	93,174	4,3587	3,5896	2,9115
Úrokové zatížení	0,38549	0,504	1,0733	22,9428	27,8586	34,3463

Zdroj: Vlastní zpracování

Koeficient věřitelského rizika neboli míra celkové zadluženosti má ideální hodnotu mezi 30 až 50 procenty. Vyjadřuje poměr mezi hodnotou cizích zdrojů a celkových aktiv. U tohoto ukazatele platí, čím vyšší je výsledek, tím vyšší je pravděpodobnost ztráty věřitelských pohledávek při likvidaci podniku.

Koeficient samofinancování říká, z kolika procent jsou aktiva financována z vlastních zdrojů. Sleduje dlouhodobou stabilitu společnosti a její výsledná hodnota by měla být vyšší než 30 %. Suma těchto dvou ukazatelů by měla být rovna 1.

Ukazatel finanční páky je převrácenou hodnotou koeficientu samofinancování, čím vyšší hodnotu ukazuje, tím je podíl vlastního kapitálu na celkových zdrojích menší. Žádanější jsou tedy vyšší hodnoty.

Úrokové krytí zjišťuje, na kolik je zajištěno placení úroků. Informuje, do jaké míry jsou úroky kryty částkou vyprodukovanou cizím kapitálem a provozním ziskem. Tento ukazatel by se neměl rovnat 1, to by znamenalo, že podnik vytvořil zisk pouze na splacení úroků svým věřitelům. Čím vyšší hodnota tím lépe pro podnik. Výsledné hodnoty značí schopnost podniku splácet své úvěry.

Úrokové zatížení udává, z kolika procent nákladové úroky odčerpávají vytvořený zisk. Optimum tohoto ukazatele je do 10 %, farma optimálních hodnot dosahovala do roku 2015, v roce 2016 farma má vysoký úvěr.

5 Shrnutí výsledků a návrh optimalizace

Cílem vlastní práce bylo ekonomické zhodnocení podniku pomocí vybraných metod finanční analýzy, kde jsme počítali ukazatele likvidity, rentability, aktivity a zadluženost. Sledováno bylo období šesti let, a to od roku 2013 do 2018. Jako zdroj informací pro vypočtení výsledných hodnot posloužila rozvaha společnosti dostupná z portálu justice.

Podnik zabývající se rostlinou výrobou, vykazoval ve všech letech kladný hospodářský výsledek. Nejvyššího výsledku dosáhl v roce 2014 který činil – 12 766 tis. Kč. Naopak nejnižšího hospodářského výsledků dosáhl podnik v roce 2016 tedy – 624 tis. Kč. Podnik byl založen v roce 2013 ale farma fungovala již dříve pouze pod jiným názvem, proto do roku 2015 máme tak vysoké hodnoty.

Při vypočtu poměrových ukazatelů, byli nejdříve vypočítány ukazatele rentability. Tyto hodnoty o podniku vypovídají, že byl výnosný ve všech letech. V roce 2013 byl velmi vysoký čistý zisk a vlastní kapitál byl téměř stejný tudíž rentabilita vlastního kapitálu vyšla 92,89 %. V dalších sledovaných obdobích byl vlastní kapitál vyšší. Rentability mají do roku 2016 klesající tendenci. Pro srovnání byly hodnoty vypočteny bez působení vlivu dotací. Pokud by podnik na dotace nedosáhl, od roku 2015 by všechny hodnoty ukazatele byly v záporných číslech a nebyla by možnost dalšího fungování.

Ukazatele likvidity se v případě běžné a pohotovové pohybují po celé sledované období nad doporučenými hodnotami. Hodnoty okamžité likvidity byly nejnižší v roce 2015 a to 4,68 %, kdy ideální hodnota je okolo 20 %. V Roce 2017 jsou likvidity extrémně vysoké, a to z důvodů vysoké částky nevyužitých peněžních prostředků a stavu zásob, naopak stav závazků v tomto roce byl velmi nízký. V tomto případě lze tvrdit, že podnik je schopen platit veškeré své závazky.

Ukazatel doby obratu zásob o podniku vypovídá, že hospodaření bylo velmi efektivní v letech 2013, 2014 a 2017, nejdelší doba obratu zásob byla v roce 2018. Doba obratu aktiv je dlouhá z důvodu velkého množství aktiv, například v roce 2018 je stav aktiv 51 504 tis. Kč a doba obratu téměř 822 dní. Doba splácení závazků byla nejdelší v letech 2015 a 2018 a to až 135 dnů. V zemědělství je delší doba splatnosti poměrně častou záležitostí. Nejkratší hodnota byla 11 dní v roce 2016.

Doba splácení krátkodobých pohledávek byla nejdelší v letech 2015 a 2016. V ostatních obdobích byly zaznamenány hodnoty nižší než 90 dní, tedy z hlediska tohoto ukazatele je farma v optimu.

5.1 Optimalizační návrh

Ekonomická situace vybraného podniku je vcelku příznivá. Většina poměrových ukazatelů vycházela v pozitivních hodnotách, aby firma prosperovala i nadále, je důležité zavést různá optimalizační opatření. Optimalizace by měli zajistit udržení pozice na trhu a zvýšení zisku.

První doporučení je zlepšit kvalitu zpracování informací. Pro správné vedení firmy je důležité vnímat ekonomickou situaci podniku a dovednosti v oboru. Například při vymýšlení osevního postupu to zkonzultovat se zkušeným agronomem nebo v tomto oboru doplnit vzdělání. Investiční rozhodnutí by měla být podložena ekonomickými prognózami. Tyto poskytnuté informace od agronoma by měli posloužit k lepšímu výnosu z plodin a ke správnému obdělávání půdy.

5.1.1 Mák setý

Další optimalizační návrh je pěstování máku setého. Mák by byl pěstován na ploše 100 ha. Podnik má k dispozici kolem 1 500 Ha a soustředí se hlavně na obiloviny a řepku olejnou. V osevním postupu by mák nahradil na 70 Ha pšenici ozimou a na 30 Ha ječmen jarní. Mák setý se velmi dobře zařazuje do osevních postupů, v Ústeckém kraji je pro pěstování máku příznivé klima, avšak nedostatek srážek v době vegetace může limitovat jeho výnos. Není doporučováno pěstovat mák na těžkých slévavých půdách, kde by mohlo vlivem prudkých dešťů dojít k vytvoření půdního škraloupu, což by mohlo zamezit vzcházení máku. Dále je doporučováno pěstovat mák na stejném pozemku nejdříve po 5 letech, z důvodu plísňových chorob. Z důvodu zneužívání máku na výrobu opiátů, je nutno hlásit veškeré oseté půdní bloky na celní úřad. Farma vlastní veškerou potřebnou techniku jak pro zasetí, ošetření i sklizeň, tudíž není potřebná další investice. V současné době roste potřeba záruky kvality. Došlo už i na mák, který má nyní možnost získat certifikaci „Česká cechovní norma Český modrý mák“. Jsme jedinou zemí, jež pěstuje tuto plodinu výhradně pro využití v potravinářství. Výše zmíněný certifikát kvality je významný nejen pro tuzemský trh, ale především pro zahraniční odběratele. Z Čech se vyváží přes 84 % roční produkce máku. Mnohdy totiž dochází k falšování našeho máku, který poté v cizině vydávají za Český modrý mák.

Jeho cena v posledních letech se pohybuje velmi vysoko až okolo 50 000 Kč/t. Proto předpokládám že za příznivého výnosu na hektar by farma mohla dosáhnout dobrých tržeb.

Příklad v roce 2019 byl výnos pšenice ozimé 5,30 t/ha. Průměrná cena byla 4525 Kč/t. Tržby na jeden hektar tedy byli 23 983 Kč. Průměrný výnos máku je od 0,8 tun do 1,1 tuny. Při výnosu 0,8 tuny by tržby ze zisku byly 40 000 Kč, což je téměř o 16 000 Kč více než v případě pšenice.

Tabulka 10 Předběžná kalkulace nákladů máku

Mák setý - 1 ha			
Osivo		950	Kč
Setí		1500	Kč
Hnojivo	Duofertil NP	1500	Kč
	Sulfan (N, S)	600	Kč
	Sulfan (N, S) 2. dávka	1200	Kč
Pesticidy/Herbicidy	Calisto 480 SC	1100	Kč
	Laudis	1800	Kč
	Tomahawk	400	Kč
	Bortrac	140	Kč
	Dithane	500	Kč
	Discus	725	Kč
	Zintrac	110	Kč
	Propulse	1650	Kč
	Proteus	740	Kč
Sklizeň		2000	Kč
Náklady Celkem		14915	Kč
Výnos	0,8(t/ha)	40000	Kč
Zisk		25085	Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Mzdové náklady jsou započítány v jednotlivých položkách tabulky.

Průměrný výnos máku se pohybuje mezi 0,8 a 1,1 tuna na hektar. V naší kalkulaci počítáme s výnosem 800 kg na hektar. Prodejní cena máku v roce 2020 po sklizni byla 50 000 Kč za tunu, později cena ještě stoupala až k 54 000 Kč. Zisk z celé oseté plochy 100 ha vychází 2 508 500 Kč.

6 Závěr

Cílem závěrečné práce bylo zhodnocení ekonomické situace, posouzení vlivu dotací a následná optimalizace podniku Statek Král s. r. o., který sídlí v obci Doksany v Ústeckém kraji. K posouzení ekonomické situace podniku byly použity vybrané ukazatele finanční analýzy, jako rentabilita, likvidita, aktivita a zadluženost. Ukazatele byly zkoumány v časovém rozmezí mezi lety 2013 až 2018. Je zjištěn vliv dotací na rentabilitu a poslední krok je zaměřen na provozní optimalizaci. V první části závěrečné práce je vymezena metodika kalkulace nákladů a poměrových ukazatelů, které jsou následovně použity ve vlastní práci. V teoretické části je přiblížen podnik a jeho zaměření, charakterizováno odvětví zemědělství a jeho historie a podrobněji popsán systém dotací.

Ve vlastní práci byla provedena analýza poměrových ukazatelů, které ukazují obraz o postavení podniku v oblasti rentability, likvidity, aktivity a zadluženosti. Rentabilita měla většinou sestupnou tendenci a v posledním roce se opět začala šplhat nahoru. Hospodářský výsledek ve všech letech byl kladný. Následovně byly rentability vypočítány bez dotací z čehož vyplývá že rentabilita v posledních 4 letech byla záporná a podnik by nebyl schopný bez podpůrných programů dále generovat zisk. Zhodnocení finanční situace podniku na základě výsledků likvidity nebyl optimální. Jelikož výsledné hodnoty dost kolísaly, většinou kvůli obrovskému stavu zásob, a následovně velmi malému stavu závazků. Z mého pohledu firma špatně hospodaří s volnými finančními prostředky, ale z pohledu likvidity lze konstatovat, že podnik je schopný splácet své závazky. Ukazatele aktivity odhalily, že produkce podniku není efektivní. V roce 2018 byl obrat zásob 0,934krát a jedná se u druhý nejmenší obrat za sledované období a zásoby se tak obrátí za velmi dlouhou dobu, v roce 2018 konkrétně doba obratu zásob trvala 390 dní. V období 6 let byl zjištěn mezi dobou splatnosti pohledávek a dobou úhrady závazků, což přímo ovlivnilo likviditu podniku. Celková zadluženost podniku se pohybuje v doporučených hodnotách. Jedná se o velmi důležitý faktor pro věřitele.

Při hodnocení vlivu dotací bylo zjištěno z čeho podnik čerpá nejvíce peněz. Vzhledem k tomu že farma se zabývá pouze rostlinou výrobou, tak největší část dotací podnik čerpá za obdělávanou plochu (SAPS), další výraznou položkou, co se dotací týče je greening. Zanedbatelná není ani položka VPC, z které podnik těží díky pěstování bílkovinných plodin. Celkově lze dle získaných dotací konstatovat že podniku poskytují velkou výhodu, a jen těžko by bez podpůrných prostředků farma mohla dále pokračovat ve své činnosti.

Na základě výsledků poměrových ukazatelů byla navržena provozní optimalizace na účelem zvýšení zisku. První doporučení bylo zlepšit kvalitu zpracování informací a najmout nového zkušeného agronoma nebo v tomto odvětví doplnit vzdělání. Za druhé bylo navrženo pěstování máku setého. Po předběžné kalkulaci nákladů vycházel zisk na 1 ha 25 085 Kč. Na celkové ploše 100 ha to činí 2 508 500 Kč. Jelikož podnik vlastní veškerou potřebnou techniku pro pěstování, pro podnik to znamená pouze minimální investice. Pěstování máku má určitá rizika, avšak při správném zacházení může být pro podnik velmi výnosný.

Celkově lze ekonomickou situaci podniku Statek Král s. r. o. zhodnotit za optimální. Většina ekonomických ukazatelů měla pozitivní trend, farma se nikdy neocitla v záporných číslech. K udržení pozitivního růstu by farma zdokonalit zpracování informací, které by měla posloužit k lepší přehlednosti o ekonomické situaci a napomoci tak ke zvýšení její efektivnosti.

7 Seznam použitých zdrojů

1. SEDLÁČEK, Jaroslav. Finanční analýza podniku. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2007. Praxe manažera (Computer Press). ISBN 978-80-251-1830-6.
2. SCHOLLEOVÁ, Hana. Ekonomické a finanční řízení pro neekonomy. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-2424-9.
3. KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ a Karel ŠTEKER. Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady. 2., rozš. vyd. Praha: Grada, 2013. Prosperita firmy. ISBN 978-80-247-4456-8.
4. SCHOLLEOVÁ, Hana. *Ekonomické a finanční řízení pro neekonomy*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2012, 272 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4004-1.
5. KISLINGEROVÁ, Eva a Jiří HNILICA. *Finanční analýza: krok za krokem*. Praha: C.H. Beck, 2005, 137 s. C.H. Beck pro praxi. ISBN 80-717-9321-3.
6. SEDLÁČEK, Jaroslav. *Finanční analýza podniku*. 2., aktualiz. vyd. Brno: Computer Press, 2011, 152 s. ISBN 978-80-251-3386-6.
7. KUBÍČKOVÁ, Dana a Jana KOTĚŠOVCOVÁ. *Finanční analýza*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2006, 126 s. Eupress. ISBN 80-867-5457-X.
8. ČERNOHORSKÝ, J. & TEPLÝ, P., 2011. *Základy financí*. Praha: GRADA Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3669-3.
9. SPENCER, T., STRADLING, B., *Financial Analysis*. The Cambridge University Press, 1998, 182 s. ISBN 07-44-60059-6
10. RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Grada, c2011, 144 s. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-3916-8
11. VALACH, Josef. Finanční řízení podniku. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Ekopress, 1999. ISBN 80-86119-21-1.
12. MARTINOVIČOVÁ, Dana. *Základy ekonomiky podniku*. 1. vyd. Praha: Alfa Publishing, 2006. Ekonomie studium. ISBN 80-86851-50-8.
13. SYNEK, Miloslav. *Podniková ekonomika*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2002. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-736-7.
14. RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 5., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-5534-2.
15. BLAHA, Zdenek Sid a Irena JINDŘICHOVSKÁ. *Jak posoudit finanční zdraví firmy: finanční analýza pro investory: bankéře, brokery, manažery, podnikatele i drobné akcionáře*. Dot. 2. dopl. vyd. Praha: Management Press, 1996. ISBN 80-85603-80-2.
16. SYNEK, M., KONEČNÝ, M. & VAVŘINA, J., 2011. *Manažerská ekonomika*. 5., aktualiz. a dopl. vyd.. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3494-1.
17. POLÁČKOVÁ, J. A. K., 2010. *Metodika kalkulací nákladů a výnosů v zemědělství*. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2010. ISBN 978-80-86671-75-8.
18. KISLINGEROVÁ, E. & HLINICA, J., 2008. *Finanční analýza krok za krokem*, 2. vyd.. Praha: C.H. Beck, 2008. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7179-713-5
19. BOHÁČKOVÁ, I. & LANDOVÁ, P., 2014. *Ekonomika agrárního sektoru*. Praha: V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2014. ISBN 978-80-213-2525-8.

20. *Zemědělská výroba*. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2018, 158 s. ISBN 978-80-7434-449-7. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/zemedelstvi.html>
21. ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY, M. z. Č., 2015. Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2015 „Zelená zpráva“ [Online] Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/481729/ZZ15_V4.pdf
22. ČSÚ. Soupis hospodářských zvířat. *ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD*. [Online] 1. Duben 2018. [Citace: 12. Březen 2019.] <https://www.czso.cz/csu/czso/soupis-hospodarskych-zvirat-k-1-4-2020>
23. SVOBODOVÁ, J. E., 2013. *Accontes*. [Online] Available at: <http://www.accontes.cz/podnikatel-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku>
24. MULAČOVÁ, Věra a Petr MULAČ. *Obchodní podnikání ve 21. století*. Praha: Grada, 2013, 520 s. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-4780-4.
25. MACHÁČEK, Ivan. *Daň z příjmů fyzických osob 2010: praktická pomůcka k daňové optimalizaci*. V Praze: C.H. Beck, 2010, 273 s. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7400-188-8.
26. HAKALOVÁ, J. & PŠENKOVÁ, Y., 2016. *Daňová evidence: teorie a praxe*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-239-9.
27. Kraftová, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. Praha : C. H. Beck, 2002. str. 206. ISBN 80-7179-778-2.
28. SVATOŠ, M., 2008. *Ekonomika agrárního sektoru: (vybran témata)*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2008. ISBN 978-80-213-1845-5.
29. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR[online], cit. 2011/03/15 Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby/>
30. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR, *Souhrnná zpráva 2009*, ISBN 978-80-7084-935-4
31. STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ INTERVENČNÍ FOND, 2013. SZIF. [Online] Available at: <https://www.szif.cz/cs/o-nas>
32. SZIF. *Výroční zpráva za rok 2017, STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ INTERVENČNÍ FOND*. [Online] 2017. [Citace: 20. Ledén 2019.] https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fsystemova_navigace%2Fo_nas%2Fvyrocni_zpravy_szif%2F1529413388049.pdf.
33. CMSZP, SZIF vydává rozhodnutí na další tři dotace VCS,[Online] 2020<http://cmszp.cz/szif/2020/szif-vydava-rozhodnuti-na-dalsi-tri-dotace-vcs/>
34. eAGRI, [Online] 2020 http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2020_ministr-zemedelstvi-schvalil-sazby.html

8 Přílohy

Tabulka 11 Východí tabulka pro výpočet jednotlivých ukazatelů (tis. Kč)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Časové rozlišení aktiv	0	162	322	240	239	240
Peněžní prostředky	6226	8016	262	752	4668	533
Krátkodobé pohledávky	3546	1504	6892	14307	15037	2375
Zásoby	6277	11699	17813	21128	15344	24473
Krátkodobé závazky	5300	4037	12603	6585	1381	-361
Oběžná aktiva	16049	21219	24 967	36 187	35 049	34 412
Provozní VH	11887	16388	6360	2519	4164	3219
Tržby za výrobky	21784	24689	32430	27553	39262	22875
VH za účetní období (EAT)	9151	12766	4484	624	2067	1245
Vlastní kapitál	9851	22617	27101	27725	29792	31036
Nákladové úroky	46	83	69	750	1608	1684
Aktiva	17795	28921	41592	53110	49927	51504
Výkonová spotřeba	18248	17505	28586	30252	39106	29078
Tržby	22185	32818	33948	29439	45970	22875
Cizí zdroje	7944	6304	14491	25385	20135	20468
EAT bez dotací	3050	6545	-822	-8879	-8513	-5616

Zdroj: vlastní zpracování